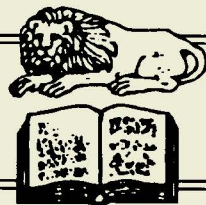
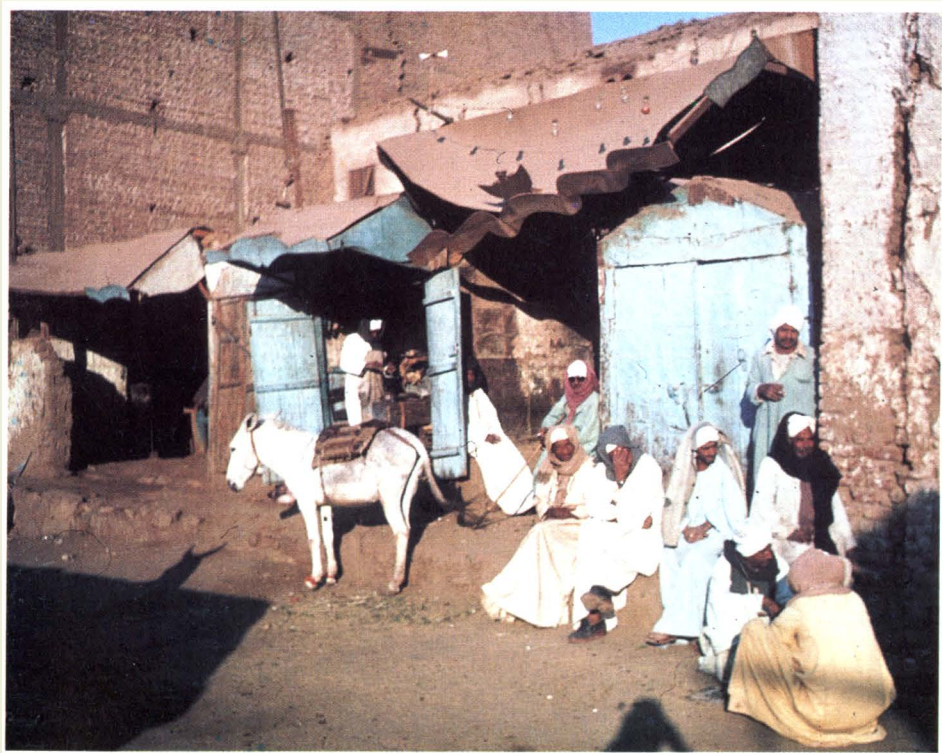

Jeromos füzetek

Bibliatudomány – Bibliaapostolság

26. szám

Karácsony '96

Szent Jeromos Bibliatársulat

« « « Budapest, 1996 » » »

Tartalomjegyzék

Téli pillanatkép egy közeli kisvárosból	címfotó
Ajánlás	1
Csendes percek	2
Szentírásmagyarázat az Egyházban (Pápai Bibl. Bizottság)	5
Vallomás a Szentírásról [előadás] (Balás Béla megyéspüspök)	11
<i>Melléklet: Élő Ige Bibliaiskola, 16. óra</i>	[121-128]
A Neovulgáta bibliafordítás (Székely János)	21
A magyar bibliafordítások története (Gyürki László)	26
Olvasóink kérdezik (Keresztes Pál)	31
Hírek, információk (Székely István)	33
Legendák [Kis Jeromos] (Parasztbiblia)	36
Társulatunk életéből	37
Könyvajánlatunk	borító

J e r o m o s f ü z e t e k
Szentírástudományi, bibliaismereti folyóirat
lelkipásztorok, hitoktatók, bibliaapostolok számára
ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6 Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök 9-17 * ☎ 332-22-60

A szerkesztőbizottság tagjai:

Székely István, Tarjányi Béla, Vágvölgyi Éva

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Grafikák: Vágvölgyi Éva

Nyomda: Gödi Print Kft.

Ajánlás

1997-et Krisztusnak, az Atya Igéjének szenteljük, aki a Szentlélek működése által emberré lett. Ki kell emelnünk a Jubileum krisztológiai jellegét...

Hogy a keresztények igazán megismerhessék, kicsoda Krisztus, ebben az évben megújult érdeklődéssel forduljanak a Szentíráshoz, »akár az Isten szavában bővelkedő szent liturgia közvetítésével, akár lelki olvasmányképpen, akár megfelelő bibliamagyarázatok által.«

(II. János Pál pápa
»Tertio millennio adveniente«
apostoli levele, 40. p.)

A Baba

A baba sír,
A baba eszik,
A babát tisztába teszik,
A baba alszik.

A baba sír,
A baba eszik,
A babát tisztába teszik,
A baba alszik.

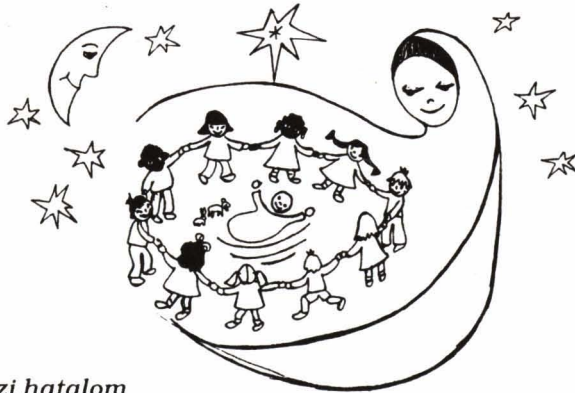
És ez a baba Te vagy:
Gömbölyű fejecske,
Icipici kéz, icipici láb.
Nem lehet!

A Végtelen Isten
Nem férhet el
Egy ilyen csöppségben,
Aki mindenben segítségre szorul.

Akinek elég egy
Katona puszta keze,
Hogy lábánál fogva
Kirántsa és megölje.

Nem lehet:
Vagy mégis?
Erő és hatalom
Gyöngességbe öltözöten?

Virágkehelyben
Rejtőző élet-csoda.

Az igazi hatalom
Oly hatalmas,
Hogy még azt is megteheti,
Hogy egészen gyöngévé válik.

Az igazi nagyság
Olyan nagy,
Hogy még azt is megteheti,
Hogy egészen kicsivé válik?

A Végtlen Istennek
Nem szab korlátot semmi,
Még saját végtelensége sem,
Még azt is megteheti,
Hogy végessé válik:

A Baba sír,
A Baba eszik,
A Babát tisztába teszik,
A Baba alszik.

És ez a Baba Te vagy,
Virágkehelyben
Rejtőző Élet-csoda.

[Hawa]

Jézus megtestesülése megmutatta, hogy az anyag ugyanúgy lehet a világosság hordozója, mint a szellem.

»A világosság a világba jött« mondja János. Igen, a világosság a teremtett világba jött, megnyilvánult a teremtett, az anyagi világban.

»Nem fogadták be«, folytatja János. Még hozzá »övéi«. Ez azt jelenti, hogy azok a lények, amelyek a szellem hordozói itt a földön, az emberek, akik rokonai »a fénynek«, nem fogadták be. Nem az anyag nem fogadta be, abban megnyilvánult. [...]

Nem elég, ha úgy véljük, hogy csak az ember részéről történt átalakulás, akit Isten magába felvett, és Istenben magában nem. Ez azzal a veszéllyel járna, hogy elvetnénk a valódi emberré-levést mint lehetetlent. Hitünk üzenete azonban megerősít bennünket: az emberré-levés tény, és Isten egyik tette. Isten valóban emberré lett. E változás Istennel történt. Lehetséges tehát, hogy a változhatatlanság összefér a változandósággal, miként az emberség és istenség találkozik ugyanabban az egyetlen Jézus Krisztusban. Valóban: Isten, aki maga változhatatlan, a názáreti Jézusban változandó. Isten olyan mértékben a tökéletes szeretet, hogy saját magában is lehetővé tesz mindent, még azt is, hogy véges emberré váljék. Ha nem volna képes emberré lenni, nem volna Ő az Abszolút Létező. Ha nem tudná magát egészen mássá tenni, anélkül, hogy elveszítse mindenkori önmagát, akkor nem lehetne Ő a teljes és a tökéletes szeretet. ... Fáradhatatlanul ismételjük: Isten embersége azt jelenti, hogy Isten egészen jelen van a világban; jelenti az ember iránti atyai szeretet teljes átadását. Ez a Fiú. Ő jelenti Isten tervének megvalósulását: az idő egyik pontjában mássá lett, a történelemben emberré lett, anélkül hogy megszűnt volna az örök, mindig létező Isten lenni.

Most sejthetjük meg: embernek lenni igen nagy dolog, mert Isten egy akart lenni közülünk. Ha az ember Isten legfőbb üzenete a teremtésben, akkor az Ember-Jézus Isten legfőbb üzenete a történelemben. Hogy Istennek ez a terve megvalósulhasson, öröktől fogva elgondolta és megtervezte az embert, majd az időben megteremtette és útjára bocsátotta. Jézus Krisztus, aki Isten és ember, a tökéletesen megvalósított isteni terv.

(Leonardo Boff, *Mensch geworden*, 15-20.o.)

Pápai Biblikus Bizottság

SZENTÍRÁSMAGYARÁZAT AZ EGYHÁZBAN

(Folytatjuk a szöveg közlését Székely István fordításában)

C/ Az egzegéták feladata

A katolikus egzegéták feladatát különböző szempontokból vizsgálhatjuk. Egyházi feladatról van szó, hiszen a Szentírásnak olyan kutatását és magyarázatát jelenti, amely a lelkipásztorok és a hívek számára hozzáférhetővé teszi annak egész gazdagságát. Ez azonban ugyanakkor tudományos tevékenység is, amely a katolikus egzegétát kapcsolatba hozza nem-katolikus kollégáival és a tudományos kutatás különféle területein dolgozó szakemberekkel. Ezenfelül ez a hivatás együtt jár kutatással és tanítással, s ezekből publikációk is születnek.

1./ Alapvető szempontok

A katolikus egzegétáknak – ha hivatásukat teljesíteni akarják – figyelembe kell venniük a bibliai kinyilatkoztatás **történeti jellegét**. Hiszen mind az Ó-, mind az Újszövetség emberi, időhöz kötött szavakkal a történeti kinyilatkoztatást fejezi ki, amelyben Isten különféle módokon közölte önmagát és üdvözítő tervét. Ezért okvetlenül szükséges, hogy az egzegéták használják a történeti-kritikai módszert, de nem kizárólagosan. A Biblia egzegézisében helyet kap a szövegmagyarázat minden alkalmas módszere.

A katolikus egzegéták értelmező munkájuk során soha nem felejthetik el, hogy **Isten szavát** magyarázzák. Közös feladatuk nem ér véget akkor, ha elkülönítették a forrásokat, meghatározták a műfajokat és tisztázták az irodalmi kifejezőeszközöket. Munkájuk csak akkor érte el célját, ha sikerült a bibliai szöveg értelmét Isten aktuális szavaként megragadniuk. Ebből a célból igénybe kell venniük a különféle hermeneutikai [értelmezéstani]

nézőpontokat, amelyek segítenek felismerni a bibliai üzenet aktualitását, és lehetővé teszik, hogy válaszoljanak a Szentírás mai olvasóinak problémáira.

Az egzegétáknak meg kell magyarázniuk a bibliai szövegek krisztológiai, kánoni és egyházi jelentőségét is.

A szövegek **krisztológiai** jelentősége nem mindig szembe-tűnő; de erre – hacsak lehet – rá kell világítani. Bár Krisztus saját vérében az Új Szövetséget alapította meg, mégsem veszítették értéküket az Ószövetség könyvei sem. Részt kapnak az evangélium hirdetésében, s teljes jelentésüket »Krisztus titkában« (Ef 3,4) bírják és nyilvánítják ki. Ezt a titkot sok irányból világítják meg, az pedig őket teszi világosabbá. Az Ő eljövetelére valójában ezek a könyvek készítették elő Isten népét (vö. **Dei Verbum**, 14-16).

Ámbár a Biblia minden könyvét meghatározott szándékkal írták, s így minden könyvnek megvan a maga sajátos jelentése, mégis mihelyt a **kánoni** együttes részévé lesz, egy további jelentés hordozójaként jelenik meg. Így az egzegétára vár, hogy alkalmazza Szent Ágoston tételét: »Novum Testamentum in Vetere latet, et in Novo Vetus patet«¹ (ld. Szent Ágoston, **Quaestiones in Heptateuchum**, 2,73, CSEL 28, III, 141.o.).

Az egzegétáknak az is feladatuk, hogy világossá tegyék a Biblia és **az Egyház** kapcsolatát. A Szentírás hívő közösségben jött létre. Kifejezi Izrael, majd pedig az első keresztény közösségek hitét. Az élő hagyománnyal együtt, amely megelőzte, kíséri, s amelyben és amelyből él (ld. **Dei Verbum**, 12), a Szentírás az a kitűntetett eszköz, amelyet Isten arra használ, hogy még ma is irányítsa az Egyháznak mint Isten népének felépülését és növekedését. A szentírásmagyarázat során az egyházi vonatkozásokhoz elválaszthatatlanul kötődik az ökumenikus nyitottság is.

Azáltal, hogy a Biblia Istennek minden ember részére szánt üdvözítő tervét tartalmazza, az egzegéta feladata univerzális jelleggel bír. Ebből következik, hogy teljes figyelemmel kell lennie a többi vallásokra és a mai világ elvárásaira is.

1 »Az Újszövetség benne rejlik az Ószövetségben, és az Ószövetség feltárul az Újszövetségben«. A ford.

2./ Kutatás

Az egzegétika olyan nagy mértékben szakosodott, hogy egyetlen ember nem képes az egészet művelni. Főként a kutatás vonalán elkerülhetetlen a munkamegosztás a különböző területek szakértői között. A szakosodás lehetséges hátrányait a szakterületek határain átnyúló munkával egyenlítik ki.

Az Egyház java és a mai világban betöltött küldetése szempontjából fontos, hogy elég sok jól képzett személy szentelje magát az egzegétikai tudomány különböző területeinek kutatására. A közvetlen lelkipásztori igények gondja gyakran arra csábítja a püspököket és rendi előljárókat, hogy az Egyházon belüli megbízható egzegézisért való felelősségüket második helyre sorolják. Az így előálló hiány azonban nagy hátrány az Egyház számára, mert a lelkipásztorokat és a híveket az a veszély fenyegeti, hogy pótlására idegen érdekeltsgű egzegézishez forduljanak, amelynek nincs kapcsolata a hitélettel. A II. Vatikáni Zsinat kimondta, hogy »a Szentírás **kutatása**¹ legyen a hittudománynak mintegy a lelke« (*Dei Verbum*, 24). Így nyomatékosan hangsúlyozta az egzegétikai kutatás fontosságát. Ezzel ugyanakkor közvetve a katolikus egzegétákat is emlékeztette arra, hogy kutatásaik életfontosságú kapcsolatban vannak a teológiával, s ennek tudatában kell lenniük.

1 A *Dei Verbum* latin szövegében: **studium**. A ford.

3./ Tanítás és oktatás

Hasonlóképpen kiemelik a zsinati iratok, hogy milyen döntő fontossága van a teológiai karokon, a papi szemináriumokban és tanulmányi házakban az egzegézis **tanításának** és **oktatásának**.

A különböző intézményekben természetesen eltérő a tanulmányok szintje. Egyéb-

ként kívánatos, hogy az egzegézist férfiak és nők tanítsák. Ez az oktatás, amely az egyetemi fakultásokon nagyjából technikai és szakosított, a papi szemináriumokban inkább lelkipásztori irányultságú legyen. De soha nem hiányozhat belőle a komoly értelmi vonatkozás. E nélkül méltatlanul kezelnénk Isten szavát.

Az egzegézis tanárainak és tanárnőinek a Szentírás mélységes tiszteletét kell közvetíteniük a tanulók számára. Rájuk vár annak bemutatása, mily nagyon érdemes alaposan és tárgyilagosan kutatni a Bibliát, hogy egyre jobban érvényre jusson annak irodalmi, történelmi, társadalmi és teológiai értéke. Nem szabad megelégedniük azzal, hogy ismeretek halmazát adják át, s azokat hallgatóik csak passzív módon fogadják be. Sokkal inkább be kell vezetniük őket a szentírásmagyarázat módszereibe, ismertetve az egzegézetikai munka legfontosabb lépéseit, hogy a tanulók képessé váljanak önálló ítéletalkotásra. Minthogy a rendelkezésre álló idő korlátozott, célszerű felváltva két oktatási módszerrel dolgozni: egyrészt előadásokkal, amelyek bevezetést nyújtanak a Biblia könyveinek összességéhez s az Ó- és Újszövetség összes fontos területét tárgyalják, másrészt jól kiválasztott részek példaként való alapos elemzésével, amely egyúttal bevezetés az egzegézis gyakorlatába. Mindkét esetben el kell ke-

személyes szavát, aki szeretettel fordul gyermekei felé (ld. *Dei Verbum*, 21) és nyilvánvalóvá kell tennie a Biblia nélkülözhetetlen szerepét a lelkipásztori munkában (ld. **2 Tim** 3,16).

4./ **Publikációk**

A kutatás eredményeként és az oktatás kiegészítő részeként megjelenő **publikációk** fontos szerepet töltenek be az egzegézis előrehaladása és terjedése érdekében. Napjainkban a publikáció már nem csak nyomtatott szövegek, hanem más, gyorsabb és messzebbre ható eszközök útján is folyik (rádió, TV, elektronikus technikák). Feltétlenül alkalmazni kell ezeket a tájékoztatási módokat is.

A magas szintű tudományos publikációk képezik fő eszközt a kutatók egymásközti párbeszédének, vitájának és együttműködésének. A katolikus egzegézis ezeknek köszönhetően

rülni az egyoldalúságot; így többet kell nyújtani pusztán lelki magyarázatok kifejtésénél, amelyeknek nincs történeti-kritikai alapjuk, de ugyanúgy elégtelen, ha csak történeti-kritikai kommentárt nyújtunk, amelyből hiányzik a teológiai és lelki tartalom (vö. *Divino Afflante Spiritu*, **EB** 551-552; *PCB, De sacra Scriptura recte docenda*, **EB** 598). Az oktatásnak egyszerre kell bemutatnia a Biblia szövegeinek történeti gyökerét, meg kell világítania sajátos voltát mint a mennyei Atya

folytat eszmecszerét az egzegétikai kutatás más területeivel és általában a tudományos világgal.

Emellett rövid távon a többi publikációk fejtik ki a legnagyobb hatást, minthogy alkalmazkodnak az olvasók és hallgatók különböző csoportjaihoz, az iskolázott olvasóktól a hittant tanuló gyermekekig, a bibliakörökig, az apostoli mozgalmakig és a vallásos egyesületekig. Azok az egzegéták, akik a jól érthető ismeretközlés képességével rendelkeznek, igen fontos és gyümölcsöző részt vállalnak az egzegétikai oktatás és ismeretek szükséges terjesztésében. Ezen a területen különösen sürgető igény a bibliai üzenet aktualizálása. Az egzegéták számítsanak a mai művelt és képzett személyek jogos igényeire, világosan megkülönböztetve a számukra, hogy mit kell másodlagos, a történelmi korhoz kötött részletként vagy képes nyelvi kifejezés-ként értelmezni, és mit kell tényleges történelmi és sugalmazott értelemben felfogni. A Biblia szövegei nem mai nyelven és nem a 20. század stílusában beszélnek. A héber, arám vagy görög szövegekben használt kifejezési módokat és irodalmi műfajokat a mai kor emberei számára érthetővé kell tenni. Különböző csábítja őket az a lehetőség, hogy a Bibliát mint érdektelen könyvet félretegyék, illetve durván egyszerűsítő, betű szerinti vagy mese-szerű módon magyarázzák.

Feladatának sokrétűsége ellenére a katolikus egzegéta egyetlen célja Isten szavának szolgálata. Nem helyezheti a bibliai szövegek helyére munkájának eredményét, sem az általa rekonstruált régi szövegeket, amelyeket a sugalmazott szerzők használtak, sem a tudományos egzegézis legújabb eredményeinek bemutatását. Sőt az legyen a becsvágya, hogy magukat a bibliai szövegeket ragyogtassa fel, segítse nagybecsülésűket, és törekedjék nagyobb történelmi pontossággal és lelki elmélyüléssel való megértésükre.

(Folytatjuk)

Balás Béla

Vallomás a Szentírásról

Társulatunk püspök-elnökének bevezető előadása
a Szent Jeromos Bibliatársulat apostolképző szemináriumán.
Második rész

IV. Isten segít szavának helyes értelmezésében!

a.) Nem is lenne semmi problémánk Isten szavával, ha vegy-tiszta szellemek lennénk egy áteredő bűn nélküli álomvilágban. A gond akkor jelentkezik, amikor az Egyház emberi képviselői eljártsszák a becsületüket. A hívő ilyenkor megzavarodik. Van, aki dühöngeni kezd, mondván: »Csapják be az öreganyjukat!« Van, aki kiutat keres a csapdából. A 16. századi hitújítók »sola scriptura« vagyis »egyedül az Írás«-ra figyelő alapelve »vándormotívum« az egyháztörténelemben. Régen is, ma is, botrányok árnyékában, fel-felbukkan a heves vágy: »Vissza az alapokhoz!« »Le kell fúrni a legmélyebb rétegig, a négy evangélium Jézusáig, ott a legtisztább a kinyilatkoztatás forrása!« Számomra jó részben érthető, sőt, megható korunk szektásainak lelkesedése... A szomjúság mindig is a víz létének bizonyítéka. Csak az a kérdés, hogyan lehet a vízre, az »élő vízre« (Jn 7,38) rátalálni. Más a perzselő hőség délibábjában a káprázat, és más a valóság.

Gál professzor úr, az idős hittudós mondta egy alkalommal, hogy ha valaki visszafúr az evangéliumokig, akkor túlfúrt. A történelmi Jézus életében még nem történt meg minden. Még nem halt meg, nem küldte el a Szentlelket. Jézus egész földi élete az Egyház előkészítése. A máig ható folyamatok, a ma is használható hagyományok eredetét kutatva az igazán izgalmas korszak az első század második fele.

b.) A fiatal Jézus a Lélek újdonságával lépett fel, s lenyűgözte hallgatóit (Róm 7,6). Nem írt a Bibliába egy sort se. Nem bízott a papírban, ő emberekkel foglalkozott, a szívekbe írt, és a

folytatást is így tervezte. Figyeljük csak adatainkat! Nagycsütörtökön úgy búcsúzik, hogy »még sok mondanivalóm volna, nem vagytok rá azonban elég erősek« (Jn 16,12). A János-evangélium utolsó mondata így hangzik: »Jézus még sok mást is tett. De ha valaki mind le akarná írni..., az egész világ sem tudná befogadni.« (Jn 21,25). Később a Péter-levél meg beszámol már az újabb problémákról is.

Vannak a szent szövegekben nehezen érthető részek, »amelyeket a tanulatlanok és a hitben ingadozók vesztükre fordítanak el...« (2 Pét 3,16). Miről van tehát szó? Jézus, aki nem lazált, éjt nappallá téve tanított, a fáradtságtól még a viharban is aludt, nem tudott elmondani mindent. Ami keveset elmondott a végtelen titkokról, azt meg mi alig írtuk le, s még a maradékot is elhibázzuk. Döbbenetes a kórlapunk. Ezek szerint füstbe ment terv lenne az Isten álma, hogy elérkezzék hozzánk az ő országa? Szerencsénkre nem erről van szó. Jézus tudta, mire számíthat. Láta előre a hamisított iratokat (az apokrifeket), az egzaltált gnosztikusokat, akik csúrik-csavarják a betűket, a mai világ házalóit, akik privatizálják a vallást... Amikor Amerikában jártam, vasárnap délelőttönként, jobb dolgom nem lévén, a tévében kalandoztam csatornáról csatornára... Istentisztelet itt is, ott is. Sportcsarnokból, székesegyházból..., hallelujázó kórusok, nekihevílt szónokok és Biblia, Biblia, Biblia – minden mennyiségben, minden minőségben, egymásnak homlokegyenest ellentétesen értelmezve. No, ez az, amit biztosan nem akart Jézus. Amikor a betániai vacsorától az utolsó vacsoráig húzza az időt, az nem a »lapzártá« elodázása.

Még az utolsó köztünk töltött teljes napján, nagycsütörtök délelőtt is virágnyelven beszél a »vizes korszát vivő férfiról...«, nem adja meg a vacsora lakáscímét, szemlátomást most már minden óra, minden perc drága számára. Az utolsó simításokat végzi a jövő talapzatán. Most vési a döntő vonásokat, nem valami iratra, hanem a maga köré gyűjtött Közösség idegeibe, szíve mélyébe. Kimondom végre a szót: Jézus Egyházat alapít, és nem Bibliát ír. Az első nemzedéknek csak »Őszövetsége« volt, no meg Jézusa. Az a Jézus viszont nem fakult emlékké. Az ígért Szentlélek valóban eljött, megértetett mindent (Jn 14,26), és el-

vezette őket a teljes igazságra (Jn 16,13). Így született meg az Egyház (Csel 2,46). Ez a közösség 17 évvel a feltámadás és az első pünkösd után elkezdte leírni a köztük végbement eseményeket, először levelekben (1 Tessz stb.), majd evangéliumokban. Előbb éltek, aztán írtak (Lk 1,1). Ez biztosabb és emberibb megoldás volt, mintha az Úr egy Központi Irodát működtetett volna. Az Egyház nem lobogókból, ingatlanokból meg süvegekből áll. Az Egyház a megkeresztelt Jézus-követőknek a jól szervezett társasága. Bibliás nyelvre fordítva, arról van szó, hogy Péter baráti köre napról napra összejár. Esténként végezték a »vacsorát«, ahogy az Úrtól tanulták. Emlékeztek, beszélgettek, tanúságot tettek... »Hogy is volt akkor, amikor a magokat rágicsáltuk?« »Hát amikor a hegyre mentünk«, »meg amikor majd a vízbe fúltunk...?« »Mit is mondott akkor? Miért is mondta...?« »Most kezdjük érteni!« Itt köztük nem lehetett csalni. Rögtön kiigazították volna egymást. Hatalmasan működött a »társadalmi kontroll«, és diadalmasan kísérte őket a Szentlélek garanciája. Az, aki az elsőket tanította, a későbbieket sem hagyta magára, hiszen megígérte: »aki titeket hallgat, engem hallgat« (Lk 10,16). Ma így mondjuk: aki titeket hallgat, az nem tévedhet hit és erkölcs dolgában. Mindez azért van, mert »Jézus Krisztus ugyanaz tegnap, ma és mindörökre« (Zsid 13,8).

c.) Igen ám, de ezek után úgy tűnik, ördögi körbe jutottunk. Az Egyház a maga tekintélyét visszavezeti Jézusra, akit viszont a Bibliából ismerünk. Ugyanakkor azt is állítjuk, hogy az Egyház előbb volt, mint a Biblia. Ez nem a »tyúk vagy a tojás« el-sőbbiségének a kérdése? Talán egy hasonlat segít a tisztázásban. Élt egyszer egy híres feltaláló. Veszélyes műtétre készülődött, kórházba kellett mennie. Mielőtt bevonult volna, végrendelkezett. Természetesen nem a papucsáról vagy a macskájáról, hanem komoly dolgokról. Az eddigi eredményeiről, a további kutatás irányáról, az intézet vezetéséről... A műtét sikerült. Visszatért az intenzív osztályról, hamarosan felépült, s újból belépett a régi dolgozószobájába. Mit tett vajon? Kivette a fiókjából a végrendeletét és betűzelte, mondván, hogy ez már nem kell, mert itt vagyok én? Egészen biztosan ilyesmi eszébe se jutott. Amit egyszer ugyanis leírtunk nagy gonddal, azt később is

használhatjuk. Egyetlen tanár se tüzeli el a múlt évi jegyzeteit, a zeneszerző se égeti a régi kottáit... Mindenki él a múltjából... Fordítva: ha a végrendelet beszélni tudna, szentelenkedne-e a gazdájával? Mondaná-e neki, minek jött vissza? Nincs rá szükség, hiszen minden nagyon jól le van már írva. Eszébe se jutna ilyesmi, elvégre az irat gazdája mégiscsak jobban tudja, mit miért írt le.

Kilépve a hasonlatból, az Egyház és a Biblia viszonyában is ez a helyzet. Az Egyház nem pusztán valami porosodó »tradíció«. Az Egyház a bennünk tovább élő Krisztus (1 Kor 12,27). Valaki így mondta: az Egyház és a Biblia ugyanaz, csak az Egyház kicsit nagyobb, amint az autóbuzszerék külső pereme is nagyobb, mint a belső... A II. Vatikáni Zsinaton úgy beszéltek erről a titokról, hogy a Biblia az Egyház lelkitükré. Köteles sűrűn belenézni. A szentmiséinkben naponta olvassuk, papjaink naponta többször is mint imádságot mondják. A zsolozsma tulajdonképpen alkalmazott Biblia. A hittudományos szakkönyveinkben néha található úgynevezett »kvalifikációs« táblázat. Ez arról szól, hogy a hittételeinknek van egy bizonyossági – s így fontossági – sorrendje. Amennyire kinyilatkoztatott az az igazság, annyira kötelező. Van olyan tanításunk, ami betű szerint csak félig, vagy csak kikövetkeztethetően van a Bibliában, illetve az Egyház tanításában. Eszerint alakul a tudományos »rangja« egy-egy kijelentésnek. Ez a minősítés adja a kötelezés fokát, illetve a tétel tagadójának vétkét, s annak a büntetését. Valahol itt rejlik a szétszakadt keresztény egyházak egymás felé közeledésének a lehetősége is. A hitigazságoknak - az előbb említett szempontok szerint - hierarchiája van. Valószínűleg a régóta remélt, és előbb-utóbb beköszöntő unió magvát az egymásra találó szívekben kívül a legfontosabb hitelvek egysége adja. Ez esetben ami a lényeges tanítások koncentrikus körein kívül található, az fakultatív. Ott a másként gondolkodás nem bontó akadály, csak »rítus«-különbség...

A lényeg tehát az, hogy se a Bibliát, se az Egyházat nem szemlélhetjük statikusan. Egyik sem készen pottyant az égből. A középkorban kiéleződött feszültségeket az újkor számos felfedezése segít feloldani. A mai, mélyebb és tudományosabb látá-

sunk már »historikus« és »pneumatikus«. Számunkra az Egyház nem múzeum, s a Biblia nem kövület. Az időszámításunk kezdetén megjelent Élet (Jn 1,4) élve maradt, köztünk maradt, bennünk... és a kezünkben..., egységben.

Úgy tudom, Magyarországon az eddig legjobban kiképzett biblikus szakember Mócsy Imre jezsuita professzor volt. Élete valóságos regény. Háromszori római doktorátusával itthon segédmunkás lett. Amikor az internálótáborban őrizték, rabtársainak »szabadegyetemet« szervezett... Akik később Nyugatra szöktek, s jelentkeztek valamelyik világhírű intézetnél, ha igazolni tudták a Mócsy-féle »kistarcsai« végzettségüket, azoknak a szentírástudományát elfogadták. Halála előtt nem sokkal, egyik utolsó lelkigyakorlatát a regnumi atyáknak tartotta. Megkérdeztem tőle, hogyan kell helyesen érteni a Szentírást, mert hála Istennek már minden valamire való kisközösségben olvassák, de többnyire úgy, mint az etióp udvarnok az Apostolok cselekedeteiben (Csel 8,31). Nincs, aki magyarázza. Mócsy páter válaszát máig nem felejttem. Azt mondta, a Bibliát hármasságban kell olvasni. Egységben a főszerzővel, Istennel – tehát imádságosan, nyitott szívvel, tette készen. Egységben kell lennünk az emberi szerzővel, aki Isten indítására írt – tehát ismerni kell a »szakmát«. Tudni kell válaszolni a klasszikus kérdésekre, vagyis ismerni kell, hogy az előttünk lévő iratokat ki írta, mikor, kinek, miért, mivel, hogyan stb. Végül egységben kell lennünk a »tulajdonossal«, az Egyházzal. Ismernünk kell az Egyház hivatalos értelmezését, a világ szakembereinek egységes álláspontját, stb.

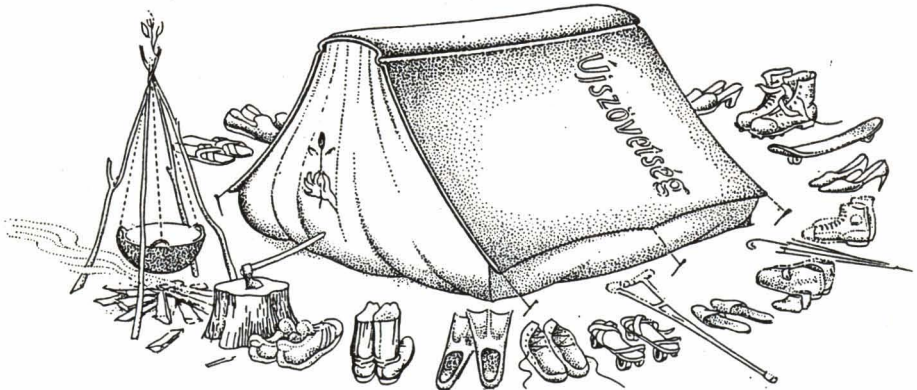
Az Egyház rendkívül igényes önmagával szemben. A szent szövegekhez csak az nyúlhat, csak az taníthatja, aki Rómában a Pápai Szentírástudományi Intézetben végzett. Oda pedig nem egykönnyen jut be egy földi halandó. Érettségije után 7 évig tanul a Hittudományi Karon, és doktorál. Ez már azt jelenti, hogy a »holt« nyelvek közül tudja a latint, görögöt, hébert, s az anyanyelvén kívül már egy-két élő nyelvet beszél. Ezekután megtanul olaszul, majd a biblikus felső tanulmányai során még évente vizsgázik egy-egy élő nyelvből. Mire végez, minimum »hét nyelven« beszél... Az osztályzás, hogy a tudás mérése még árnyaltabb legyen, tizes rendszerben történik. A vizsgázás pedig

bármely világnyelven lehetséges. Tarjányi professzor, aki maga is ott végzett, mesélte: nagy derűtséget keltett egyik tanárunk, aki kihirdette, hogy nála 11 nyelven, többek között vietnámiul is lehet vizsgázni. Az Intézet növendékei a szünidőben végiglátogatják a szentföldi, az iraki, egyiptomi, meg a görög-török területen megkezdett ásatásokat. Ők nemzedékeket tanítanak majd, s nem hibázhatnak. Az orvostanhallgató sem hagyhat ki egy-két órát. Belehalna a páciens, ha a doktor csak úgy nagyjából értené a dolgát. Hatalmas a felelőssége annak, aki ma Isten szavát tolmácsolja. A legjobbat csak a legjobban lehet átadni.

V. Isten szavát hirdetniünk kell

a.) 1956 októberében az akkori Kossuth Rádió egyik emlékeztető adásában beismerte: »hazudtunk éjjel, hazudtunk nappal, hazudtunk minden hullámhosszon«. A történelmünk folyamán apokaliptikus méreteket öltött a világ megtévesztése (Jel 13,14). Napjainkra már nemzedékek nőttek fel teljes értékűként (2 Tessz 2,2-12). Számunkra tehát nagyon is időszerű Szent Pál biztatása: »...hirdesd az igét! Állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan...« (2 Tim 4,2). Természetesen az tud eredményesen előállni és megszólalni, aki nem pusztán csatornája valamiféle információnak, hanem – Szent Bernát hasonlatával – gyűjtőmedencéje, túlsorduló ciszternája az istenélmentynek. Az ilyennek szinte szétpattan a szája. Nem hallgathat arról, amit átélt (Csel 4,20).

Bennem is soká érlelődött a mondókám. Óriási szerencsémre, éppen serdülő éveim kezdetén kaptam az első szentírást. Állandóan olvastam, mindenhová vittem magammal. Ázott az a májusi viharban, velem volt a Magas Tátrában, de a balatoni evezésen is. Kötelező felszerelési tárgy volt minden kirándulásunkon, az összes összejöveteleinkön. A Regnum radikális bibliaszeretetét kitűnően egészítette ki a piarista nevelés. Nemcsak tanultunk a Szentírásról, de őt magát is tanultuk. Évente rendeztek bibliamondó versenyeket. Ezek részint a legszebb részeknek kívülről megtanult szavatai voltak, részint teljesítmény-mérések, ki mennyit tud belőle emlékezetébe vésni s hi-

Biblia-tábor (Kis Jeromos ifj. közösség, Maroskeresztúr-Kövesdomb, Erdély)

mény-mérések, ki mennyit tud belőle emlékezetébe vésni s hibátlanul felmondani. Mi, az akkori kis elsősök elbűvölten hallgattuk az iskola sztárját, aki órákon át mondott fel egy teljes evangéliumot. Úgy emlékszem, a nyertes fődíját a Püspöki Kar ajándékozta, és a zsűriben ott ült a híres költő, az akkori rendfőnök, Sík Sándor. A számtalan használat közben az én szentírásom is úgy járt, mint az ókori példányok. Bárhogy védtem zacskóban, tasakban, lassanként szétmállott. Ma körülbelül a hatodiknál tartok. A szívemhez nőtt, már érzi a kezemet, szinte magától nyílik ott, ahol akarom. Sőt, néha úgy veszem észre, mintha én is érezném őt. Mintha dobogó szívű madárkát zárnék a kezem közé... Életem egyik kedves sikerélményévé vált találkozásom a »Jehova tanújával«. Leszólított valahol a Keleti pályaudvar környékén. Nyugodtan néztem a szeme közé, miközben szó szót követett... Képtelen volt megzavarni. Több órás beszélgetés után ő adta fel a harcot. Csöndben eloldalgott, s maradt az ujjongó bizonyosság. Igaza lett Szent Pálnak: »gyerekkorod óta ismered a Szentírást: az képes arra, hogy a Krisztus Jézusba vetett hit által az üdvösségre oktasson téged« (2 Tim 3, 15).

b.) A bibliaapostolkodás egyik legbeváltabb módja az állandó időpontra meghirdetett bibliaóra. Bátorítok mindenkit, kezdje el. Hihetetlen sikere lesz. Isten népe ki van éhezve a lelki táplálkozásnak ezen ingyenc falata után. Idős nénik hálálkodtak, csak azt nem értették, hogy' élhettek meg 60-70 évet úgy, hogy erről eddig nem hallottak. Volt, ahol a felnőtteknek hirdetett alkalomra lassan a nagy fiatalok is beszivárogtak. Hétről-hétre növekedett a szellemi étvágy, s vele a létszám.

A foglalkozásokat tartsuk barátságos, fűthető, jól világított helyiségben. Álljon elől egy izlésesen terített asztalka, Bibliával, hangulatlámpával. Legyen kéznél tábla, kréta, falitérkép. Időben hirdessük, a szemüvegét senki se feledje otthon. Tartsunk készenlétben több tucatnyi »kölcson« példányt, hogy mindenkinek a kezében lehessen a »főszereplő«, mindannyian együtt dolgozhassunk. Rögtön a kezdetben tisztázzuk, ne hozzanak magukkal képes bibliákat, monumentális díszkiadásokat. Ne törődjenek a lapszámokkal. Értsék, mi különbség van a katolikus és a protestáns kiadás közt, mi az emberi bevezető, hol kezdődik a szent szöveg, mire jó a lábjegyzet... Talán a leghálásabb forma, ha minden összejövetelem, bizonyos rendben, mindenről szó esik. Ez azért is sikeres, mert a kezdő is figyel, a haladó is elmélyül. Több korosztályt szólítunk meg igen színes, érdekes mondanivalóval. Nagyobb helyeken, igényesebb közösség esetén akár két csoportra is oszthatjuk a résztvevőket. A kezdőknek jutna több bevezető és változatosság, a gyakorlottabbak kaphatnák a speciális olvasási-kutatási programokat, számos elmélyítő csenddel, imával.

A kezdők esetében egy bibliás este így alakulhatna: 15 perc általános bevezető, 15 perc speciális – egy konkrét könyvbe – bevezető, 20 perc egzegézés, vagyis lassú, sorról sorra haladó szövegértelmezés, végül 10 perc – játékos – feladat-megbeszélés, illetve kiértékelés.

c.) Az általános bevezetésnél nyugodtan feltételezhetjük, hogy a mi »báránykáink« is a mostani nagy magyar »legelőről« jöttek. Ez azt jelenti: ha esetleg tudnak is valami keveset, azt is rosszul tudják. A megbeszéléseinket, oktatásainkat soha sem a

nulláról kell kezdenünk, hanem mindig a mínuszból... Ellen-szenveket, előítéleteket oszlatunk, miközben felkeltjük a csendes kíváncsiságot, majd a lobogó érdeklődést. Van, ahol például a katolikus sajtó ajánlását is csak »sörre átszámítva« értik igazán. Az egyszerű polgár néha akkor kap észbe egy szellemi értékkel szembesülve, ha - egy másik dimenzióban - felfogja, mibe is kerül ez neki... A kumráni barlangok szenzációs leleteit, abszolút kívülállóknak esetén, meg lehet közelíteni ilyen profánul is: az 1947-ben megtalált kétezeréves tekereszt a beduin gyerek eladta »öt pénzért«, a tudós megvette a régiségkereskedőtől ötszázért, tőle a Régészeti Intézet megszerezte ötezerért, majd továbbadta a pátriárkának – mondjuk ötvenezerért, végül az izraeli állam 1954-ben a 7 és fél méteres Izajás-tekeresztért fizetett állítólag kétszázötvenezer dollárt. Nekik megért ennyit. Nekünk meg még mérhetetlenül többet is, hiszen Izajást tartjuk az Ószövetség evangélistájának. Jézusról jövendölt, aki nem »30 ezüstöt« ért (Mt 26,15), hanem az egész világnál is többet (Mt 16,26).

Ez a kincs most a kezünkben van. Ha meg még azt is összehiszlálnánk, a világon hány író, festő, zeneszerzőt ihlettek alkotásra az örökértékű történetek, a mélyértelmű gondolatok, elvesznének az adatok tengerében. Ma már a teljes Szentírás, vagy annak részlete földünk valamennyi nyelvén olvasható. A különböző kiadásokat a frankfurti nemzetközi könyvvásáron sok év óta óriási érdeklődés kíséri. Azt mondják, a vele foglalkozó szaktudomány ötven év óta szakadatlan forradalomban izzik. Amióta alkalmazzák a légi fényképezést, azóta felgyorsultak a régészeti kutatások. Nagy magasságból feltűnően árulkodik a gyep elszíneződése, ha alatta romok rejlenek. Rég elfelejtett városokra bukkantak rá, teherautó-számra találtak írásos leleteket. Néhol előkerültek egész cserép-könyvtárak, szótárakkal együtt. Van »holt« nyelv, amelynek ma már több, mint húszféle tájszólását ismerjük. A kutatások pontosabb fordításokat eredményeznek. Így jutunk közelebb a kinyilatkoztató Isten szándékához. A szótárak ehhez nem lettek volna elegendők. Azok egy-egy kifejezésnek néha tíz féle jelentését is leközlük. Az adott szövegben viszont egy szónak a pontos értelmét, s így a számunkra

érkező üzenetet, csakis az összes szempont egybevetésével találjuk meg. Ebben segítenek a bibliaórák.

A speciális bevezető már a gyakorló bibliaolvasásra készít fel. A kezdő csoportok többnyire a Lukács-evangéliumot választják. Itt igen sok hittan, liturgiában sűrűn előforduló kulcsfogalom található. Ez az »anyás« evangélium, ez az »irgalmas-ság« evangéliuma. Szerencsénkre ma már a szentírás-foglalkozások vezetője számára igen sok forrásmunka áll rendelkezésre. A tapasztalat igazolja az ókori tudós, Szent Jeromos mondását. Olyan folyammal állunk szemben, amelynek a szélén a kismadár is iszik, s a közepén az elefánt is úszik. Kimeríthetetlenül ontja a szent szöveg az egyre mélyebb és mélyebb gondolatokat. A nyíltszívű, érzékeny bibliaapostol soha nem érzi magát eléggé felkészültnek. A munkáját képtelen befejezni, csak félbeszakítja..., aztán elmondja mindenkinek, hogy milyen nagy dolgot művelt az Isten (Lk 8,39).

Az egyes könyvek összehasonlításával, a szerzők egyéniségének, céljainak vizsgálatával, a műfajok felismerésével, a kortörténeti támpontokkal megerősítve – a sorról-sorra való olvasás, az ún. egzegézis, már kész gyönyörűség. Ez az a bizonyos Szent Jeromos-féle »mélyvíz«. Lehet »inni« is, »fürödni« is, »úszni« is, kit mire indít a Lélek...

Érdeemes a résztvevőkkel nemcsak együtt olvasni a szöveget, hanem az olvasottakkal tovább is foglalkoztatni őket. Örülnek, ha kapnak otthoni feladatokat. Ügyes kérdésekkel rá lehet irányítani a figyelmüket új összefüggésekre. Neveljük rá őket, hogy legyen munkafüzetük, és abba jegyzeteljenek. Így írásban is megválaszolhatják, amit kikutattak a Bibliából. Az elmélyülő munka során lassan kialakul az egyházközség »kemény magja«. Megújul a templom népének az áhitata. Az atyák azt veszik észre, hogy a gyónók őszintébbek, az áldozók buzgóbbak. Szemlátomást a szektások megritkulnak, jelentkeznek új megtérők, és a meglévők nem kopnak le. »Jelek« lesznek, hiszen »közel van a nyár« (Lk 21,30). Áldani fogjuk az órát, amikor elfogadva az Úr hívását, belevágtunk ebbe a munkába (Lk 10,17).

Élő Ige

BIBLIAISKOLA

Szent Jeromos Bibliatársulat

PÜNKÖSD

A) Alapgondolat

A pünködsi eseményben beteljesedik a próféták jövendölése és Jézus ígérete: »Én pedig elküldöm rátok Atyám megígért ajándékát. Maradjatok a városban, amíg erő nem tölt el a magasságból titeket« (Lk 24,49).

»Isten szeretete kiáradt szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által« (Róm 5,5) - a Pünkösd eseménye véget vet az emberek megosztottságának. Isten Lelke összebékíti az embereket, akiket nyelvi, kulturális vagy vagyoni különbözőségük elválaszt egymástól.

A Lélek kiáradása által válik az apostolok és a tanítványok közössége az új szövetségben Isten új, szent népévé, Egyházzá.

A Lélek kiáradása teszi képessé az apostolok és a tanítványok közösségét arra, hogy a világban való küldetését teljesítse: »Amikor a Szentlélek leszáll rátok, erőben részesültök, úgyhogy tanúságot tesztek majd rólam Jeruzsálemben, meg egész Júdeában és Szamariában, sőt egészen a föld végső határáig« (Csel 1,8).

A Lélek adományai ismerősek az ószövetségi teofániákból, ld. Iz 11,2: »Az úr lelke nyugszik rajta: a bölcsesség és az értelem lelke; a tanács és az erősség lelke; a tudás és az Úr félelmének lelke«. Ugyanígy a Lélek kiáradását kísérő jelenségek is, mint a szél és a tűz, ld. Joel,

Ezekiel. A pünkösdi eseményhez képest (Csel 2,1-13) a későbbiekben – már az Apostolok cselekedeteiben is – nem teljesen azonos módon írja le szent Lukács a Lélek kiáradását kísérő jelenségeket és megjelenési módokat. Az eltérések ellenére egy valami szinte minden eseményben megjelenik: a tanúságtétel. Ez az evangélistának arra a szándékára enged következtetni, hogy a Lélek kiáradásával kapcsolatban a kísérő jelenségek és a Lélek megjelenési módjai mellett mint legfontosabbat, a tanúságtételt akarja hangsúlyozni.

B) Szentírási szöveg: A Szentlélek eljövetele, Csel 2,1,13:

¹Mikor elérkezett a pünkösöd napja, mindannyian együtt voltak, egyazon helyen, ²és hirtelen zaj támadt az égből, olyan, mint a heves szélvész zúgása. Betöltötte az egész házat, ahol ültek. ³Majd pedig szétoszló nyelvek jelentek meg nekik, olyanok, mint a tűz, és leereszkedtek mindegyikükre. ⁴Ekkor mindnyájan beteltek Szentlélekkel s különféle nyelveken kezdtek beszélni, amint a Szentlélek adta nekik, hogy szóljanak.

⁵Ekkortájt az ég alatt található mindenféle nemzetből való istenfélő zsidók tartózkodtak Jeruzsálemben. ⁶A zaj hallatára tömeg verődött össze és teljesen elképedtek, mivel mindenki a tulajdon nyelvén hallotta beszélni őket. ⁷Mindnyájan álmétkodtak és csodálkoztak, s mondták: »Íme, ezek, akik beszélnek, ugye mindnyájan galileaiak; ⁸hogyan hallottuk hát mégis mi, mindegyikünk a saját nyelvünket, amelyben születünk? ⁹Mi, pártusok, médek, elamiták, Mezopotámiának, Júdeának, Kappadóciának, Pontusznak, Ázsiának, ¹⁰Frígiának, Pamfiliának, Egyiptomnak és a Cirene körüli Líbia részeinek lakói, a Rómából való jövevények, ¹¹zsidók is, prozeliták is, krétaiak és arabok: halljuk, hogy a mi nyelvünkön hirdetik az Isten nagy tetteit.« ¹²Mindnyájan álmétkodtak és csodálkozva mondták egymásnak: »Hát ez mi?« ¹³Mások azonban gúnyolódva azt mondták: »Tele vannak édes borral.«

C.) Bevezetés

1. Pünkösd az Ószövetségben

A »pentekosztész« (= ötvenedik [nap], 'pünkösd') szó azt jelenti, hogy az ez az ünnep a Húsvét utáni ötvenedik napon volt. A Pünkösd, a húsvéttal és a sátoros ünneppel, annak a három ünnepnek az egyike, amelyeken Izraelnek meg kell jelennie Jahve előtt a jeruzsálemi templomban, azon a helyen, amelyet ő választott neve lakóhelyéül (MTörv 16,16).

Kezdetben az aratás ünnepe: az árpa (április) és a búza (május) aratása népi ünnepek alkalmául szolgál: egyik dombról másokra visszahangzik az aratók csoportjainak éneke, amely feledteti a tűző napban sarlóval végzett munka kemény fáradságát (Rút 2; Iz 9,2; Jer 31,12; Zsolt 126,6). Ebben az örvendezésben nem feledkeznek meg Jahvéről: a termés az isteni áldás jele és gyümölcse. Hálaadás illeti meg Istent (Zsolt 67,7; 85,13), aki a növekedést adja (1 Kor 3,6k); ez a hálaadás az aratás liturgikus ünnepében fejeződik ki, amelynek során felajánlják a termés zsengejét (Kiv 23,16; 34,22), különösen az első kévét (Lev 23,10).

Aztán az ünnep évfordulóvá válik: a szövetséget a Húsvéttal ünnepeelt egyiptomi kivonulás után ötven nappal kötötték (Kiv 19,1-16); így a Pünkösd egyben a szövetségkötés évfordulója is lett. A Kr. e. 2. századtól már minden kétséget kizáróan a szövetségkötés ünnepe is. Időszámításunk kezdetén már általánosan elterjedt volt a rabbinikus irodalom és a kumráni kéziratok szerint. (vö. Léon-Dufour: Bibliikus teológiai szótár, Pünkösd címszó).

2. A keresztény Pünkösd

a.) A teofánia – A Lélek adománya a kíséző jelekkel, a széllel, a tűzzel, az Ószövetségi teofániák vonalában helyezkedik el. Az esemény értelmét kettős csoda emeli ki: 1. Először az apostolok Isten csodás tetteit »nyelveken« fejezik ki (Csel 2,4); a nyelveken való beszéd: a világ népei »minden nyelven« beszélnek. A Biblia e konkrét kifejezéssel jelöli a kultúrák különböző voltát. Ez nemcsak az emberi nem értelmi gazdagságát fejezi ki. Oka egyúttal annak is, hogy az emberek nem értik meg egymást, és egyik arculata a bűn misztériumának, amelynek valósi jelentőségére a bábéli torony (Ter 11) mutat rá: ez a nyelvzavar a

városukat Isten nélkül felépítő emberek gőgjének volt a következménye. A Pünkösd eseménye (Csel 2,1-13) véget vet az emberek megozottságának: a Szentlélek tüzes nyelvekre oszlott széjjel az apostolokon úgy, hogy az evangéliumot minden nép a maga nyelvén hallhatta. Így az embereket összebékíti majd a Lélek, tehát a Lélek a szeretet egyetlen nyelve. A nyelveken beszézés karizmája az apostoloknál egyrészt a lelkesedésben Isten magasztaló imádságnak egyik formája (Csel 2,4; 10,46), ugyanakkor formája annak a próféciónak is, amely Isten nagy tetteit hirdeti az emberek előtt (Csel 2,6,11; 19,16). 2. Azután, bár a nyelveken való beszéd önmagában nem érhető (vö. 1 Kor 14,1-25), minden jelenlévő megérti nyelveken a szólót; ez a megértési csoda az Egyház egyetemes hivatásának a jele, mert a hallgatók a legkülönbözőbb vidékekről jöttek (Csel 2,5-11), tehát a Pünkösd eseményei azt mutatják, hogy az Egyház születésétől kezdve egyetemesen minden emberhez fordul, bármilyen »nyelven« beszéljen is, és Isten csodálatos tetteinek egyetlen dicséretére gyűjti össze őket (vö. Iz 66,18; Jel 5,9; 7,9 stb.). Kell tehát, hogy »minden nyelv hirdesse az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr« (Fil 2,11).

b.) Az esemény értelme – 1. A Lélek eszkatológikus kiárasztása. – Péter Joel prófétát idézve (Jo 3,1-5) rámutat arra, hogy a pünkösd beteljesíti Isten ígéreteit: a végső időkben a Lélek mindenkinek megadatik (vö. Ez 36,27). Az Előfutár hirdette annak a jelenlétét, aki Szentlélekkel fog keresztelni (Mk 1,8). Jézus pedig feltámadása után megerősítette ezeket az ígéreteket: »Néhány nap múlva a Szentlélekben nyeritek el a keresztséget« (Csel 1,5).

2. Krisztus húsvétjának megkoronázása. – Az ősi katekézis szerint a meghalt, feltámadt és az Atya jobbján felmagasztalt Krisztus azzal teszi tökéletessé művét, hogy kiárasztja a Lelket az apostoli közösségre (Csel 2,23-33). A Pünkösd a Húsvét teljessége.

3. A messiási közösség összegyűjtése. – A próféták hirdették, hogy a szétszórtakat Isten összegyűjti a Sion hegyén, és így Izrael gyülekezete Jahve körül egyesül; a Pünkösd megvalósította Jeruzsálemben a zsidók és a minden nemzetiséghez tartozó prozeliták szellemi egységét; az apostolok tanítása iránt tanulékonyan közösséget alkottak a testvéri szeretetben az Eucharisztia asztalánál (Csel 2,42k).

4. A minden nép számára nyitva álló közösség. – A Lélek közlése magában hordja azt a célt, hogy a tanúságtétel eljusson a föld határáig (Csel 1,8); a megértés csodája aláhúzza azt a tényt, hogy az első messiási közösség kiterjed minden népre (Csel 2,5-11). A »pogányok pünkösdje« (Csel 10,44k) véglegesen rámutat erre. A bábeli megoszlás (Ter 11,1-9) ellentéte és lezáródása valósul meg itt.

5. A küldetés kezdete. – A Pünkösöd, amely összegyűjti a messiási közösséget, egyszersmind a közösség küldetésének kiindulópontja is. Péternek a »tizenegy kíséretében« elmondott beszéde (Csel 2,14) a Jézustól kapott küldetés első tette: »Mikor leszáll rátok a Szentlélek, erőt nyertek, és tanúim lesztek Jeruzsálemben meg egész Júdeában és Szamariában, sőt egészen a föld végső határáig« (1,8).

Az atyák ezt a »Szentlélekben történő keresztséget«, az Egyház egy bizonyos misszionáriusi beiktatását, Jézus megkeresztelkedéséhez, a nyilvános működés elején történt ünnepélyes teofániához hasonlították. A Pünkösdben az Egyháznak szóló új törvény ajándékozását (vö. Jer 31,33; Ez 36,27) és az új teremtés megvalósulását (vö. Ter 1,2) látták.

c. A Pünkösöd az üdvösség misztériuma

Ha a teofánia külső mivolta átmeneti is volt, az Egyháznak juttatott adomány végleges. A Pünkösöd megnyitja az Egyház korszakát; az Úrral való találkozás felé haladva állandóan megkapja tőle a Lelket, aki összegyűjti a hitben és a szeretetben, megszenteli, és elindítja a küldetés végrehajtására. Az Apostolok cselekedetei feltárja ennek az adománynak, a sajátosan vett karizmának a folytonos időszerűségét azzal, hogy rámutat a Léleknek az Egyház irányításában és misszionáló tevékenységében betöltött szerepére, és szembeötlő megnyilvánulásaira (vö. Leon-Dufour: *Biblikus teológiai szótár, Pünkösöd címszó*).

3. Karizmák (görög szó, jelentése: *kegyelmi adományok*)

Isten Lelkének az egyes hívőre gyakorolt hatásait az ember sohasem képes kikényszeríteni, sem az Egyház hivatalos szervei nem láthatják azokat előre, és nem szerezhetjük meg ezeket egyszerűen a szentségek vételével sem, – mégis mindig és mindenütt számítani lehet rájuk, mivel éppúgy hozzátartoznak az Egyház szükségszerű és maradandó lényegéhez, mint a hivatal és a szentségek. A karizma arra irányul, hogy láthatóvá és hihetővé tegye az Egyházat mint »Isten szent népét«, és ezzel kiegészíti az egyházi hivatalt annak voltaképpeni feladatában.

A karizma megjelenési módjai az apostoli korban elsősorban a következők voltak: bölcsesség, tudás, csodatévő hatalom, a szellemek megkülönböztetésének képessége, kormányzóképeség és a nyelvek adománya, vö. 1 Kor 12-14. A karizma üdvtörténeti-ekkleziológiai lényegéből következőleg előre nem látható; ezért a karizmát mindig újból fel kell fedezni és újból el kell fogadni (vö K. Rahner: Teológiai kissoztár, Karizma címszó).

Bérmálás: a már megkeresztelt ember külön adományként megkapja a Szentlelket - erre utalnak az olyan bibliai kifejezések, mint a »megjelölés«, »kézrátétel«, »felkenés«, »megpecsételés«. Ez az adomány különbözik a megtérésben és a keresztségben közölt kegyelemtől (Csel 8,12-17; 19,1-7), és lehetővé teszi, hogy az egyén részesedjék abban a maradandó prófétai és karizmatikus adományban, amelyet az Egyház Pünkösdkor kapott. Amennyiben ugyanis Jézus Krisztus kegyelme a megtestesülés kegyelme és nemcsak Jézus halála megosztásának kegyelme, amely a keresztségben az egyes embert kiszakítja a halál és a bűn törvényének hatalmából, annyiban a bérmálásnak ez a kegyelme a világ elfogadását a világban való megdicsőülés formájában kell, hogy láthatóvá tegye. Tehát helyesen értelmezve a bérmálás alkalmával kapott kegyelem az az Egyháznak juttatott kegyelem, amellyel Isten elküldi az Egyházat a világba, és meghirdeti a világ beteljesülését.

Hogy az egyes ember e kegyelem mely funkcióiban részesül elsősorban, az ő külön megbízatásaként, azt Isten az ő hívásán és a Lélek adományainak szétosztásán keresztül dönti el; ezek az adományok pedig nem egyebek, mint kitüntetett megnyilvánulási formái egy és ugyanazon Léleknek, amelyet a bérmálás alkalmával mindenki megkap. A Lélek közvetítése a bérmálás alkalmával a latin egyházban - a szentségi értelmező igék kíséretében - kézrátétellel és (balzsammal kevert olívaolajból készített) krizmával történik: az előbbi már az apostoli korban szilárdan kialakult rítus volt, míg az utóbbi csak később (a 3. század körül) bukkant fel. (vö K. Rahner: Teológiai kissoztár, Bérmálás címszó).

4. Táblázat

Szentírási hely	Azonosság	Különbség

D) Óravázlat

<i>Feladat</i>	<i>Módszer</i>	<i>Eszközök, idő-tartam</i>
1. Éneklés: Dax: Áradj szét, Lélek (Énekelj az Úrnak c. dalgyűjtemény)	szöveg és dallam 62.o.	1. kotta, 10 perc
2. a) A szentírási szöveg felolvasása: A Szentlélek eljövetele, Csel 2,1-13, ld. B. pont.	az egyik résztvevő hangosan felolvassa a szöveget	Szentírás, jegyzetfüzet, ceruza,
b) A Hetek ünnepe ld. Bevezetés 1.	az óravezető előadása, egyéni jegyzetelés	15 perc
c) A keresztény pünkösöd ld. Bevezetés 2. a, b. pontok.	az óravezető előadása, egyéni jegyzetelés	
3. A Csel 2,1-13 szöveg összehasonlítása az Apostolok cselekedeteinek a következő részeivel: 1,5-8; 2,17-18; 2,38-39; 4,31; 5,32; 8,14-17; 10,44-47; 11,15-17; 19,1-7;	kiscsoportos munka. A kiscsoportok között osszuk fel az adott szentírási szakasszal (ez legyen külön egy	fénymásolt szöveg, Szentírás, jegyzetfüzet, ceruza, tábla, kréta

Szemponatok a szövegösszehasonlításhoz:

a) A Szentlélek kiáradását kísérelő jelenségek

b) A Szentlélek kiáradását kísérelő jelek (megjelenési módok)

c) A Szentlélek cselekedetei

A táblázat kitöltése, táblázatot, ld. Bevezetés 4.

4. A Szentlélek bennünk, karizma: 1 Kor 12-14; ld Bevezetés 2.c., 3.

5. Elmélkedés: Én milyen karizmat kaptam Istentől? Használok-e mások javára?

6. Befejező ima, ének

fénymásolt lapon) 30+20 perc összehasonlítandó

szentírási részeket, így mindegyik kics csoport más-más szöveggel fog dolgozni. A végén a vezető a táblán összegezze a kics csoportok munkáját.

csoportos beszélgetés a vezető irányításával 25 perc

csendes, egyéni elmélkedés, esetleg jegyzetfüzet, ceruza, 10 perc írásban

spontán, kötetlen kotta, gyertya 10 perc

A Szent Jeromos Bibliatársulat budapesti Központjában „**Élő Ige**” címmel **bibliaiskola** működik hitoktatók és érdeklődők részvételével. Az órákat októbertől májusig minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig tartjuk. A kidolgozott anyagot folyamatosan közreadjuk a Jeromos füzetek állandó mellékleteként. Jelen füzetünk a tizenhatodik óra anyagát tartalmazza.

A sorozatot szeretettel ajánljuk füzetünk Olvasóinak figyelmébe, abban a reményben, hogy sok aktív lelkipásztor és hitoktató számára segítséget fog jelenteni.

Budapest, 1996. december.

Szeretettel:

Óravezetők: Gelley Anna és Vágvölgyi Éva
Tarjányi Béla szakmai vezető

Székely János

Az új katolikus bibliakiadás kapcsán: Miért a Neovulgáta alapján készül?

A Jeromos Társulat által hamarosan kiadásra kerülő új magyar Bibliának a kis formátum és az olcsóság mellett lesznek tartalmi értékei is. Ezek közül a legfontosabb, hogy az ún. Neovulgáta szövegét követi. Ezért szeretnénk néhány szóban ismertetni a Vulgáta és a Neovulgáta bibliakiadások történetét és jelentőségét.

1) A latin bibliafordítás története

A kereszténység történetében igen hamar készültek latin fordítások (**Vetus Latina, Itala**) a görög nyelvű Biblia (LXX) alapján. Ezek meglétét és széleskörű használatát **Tertullianus** és a **mártírakták** igazolják már a második században. Akkoriban ezeket a fordításokat (mind a görög, mind a latin változatokat) nevezték **vulgata**-nak, vagyis »elterjedt«, »népszerű« Bibliának.

A latin bibliafordítások történetében meghatározó személyiség **Szent Jeromos**, a zseniális bibliatudós és fordító. Sok tekintetben előfutára volt a modern bibliatudománynak, kutatta a bibliai helyek, nevek eredetét, a Biblián kívüli ókori forrásokat. A legforradalmibb újítása mégis az volt, hogy a görög szöveg helyett az eredeti héberből fordította le az Ószövetség nagy részét.

Római tartózkodása alatt (Kr.u. 382-385) készítette el az evangéliumok latin szövegének revízióját, s ezt a kiadást **Damasus** pápának ajánlotta. A pápa elfogadta ezt az ajánlást, ami a Szent Jeromos-féle revízióknak igen nagy tekintélyt kölcsönzött. Ez a tekintély később kiterjedt Szent Jeromos többi fordítására is. Betlehembe települése után először a zoltárok latin szövegét javította (387-389). Így jött létre az ún. **Psalterium Gallica-**

num. A név onnan ered, hogy ez a revideált szöveg Galliában terjedt el először széles körben. Később Szent Jeromos készített egy önálló fordítást is teljesen a héber szöveg alapján (**Psalterium iuxta Hebraeos**), ez azonban a liturgia hagyományhoz való ragaszkodása folytán sohasem vált elterjedtté. Ezekután elkészítette Szent Jeromos az Ószövetség könyveinek fordítását a héber szöveg alapján (390-407), kivéve a Bölcsesség, Sirák fia, 1-2 Makkabeusok és Báruk könyveit, valamint Jeremiás levelét. Tóbiás és Judit könyvét saját bevállása szerint igen felületesen fordította (egy nap alatt). Az Újszövetségből az evangéliumokon kívül egyetlen más könyvet sem fordított le.

A VII-IX. században az addigi többkötetes Bibliák (**bibliotheca**) helyett az egykötetes (**pandectes**) kezd elterjedni. **Alcuin** és **Theodulf** Bibliái más revíziókkal szemben Szent Jeromos fordításait részesítették előnyben. Amelyik szentírási könyvnél nem volt Szent Jeromos-féle fordítás, ott valamelyik régebbi latin szöveget választották. Ezeknek a Bibliáknak továbbfejlesztett kiadása volt a **Biblia Parisiensis**, a Párizsi Egyetem tanárainak nagyszerű kiadása **Stephanus Langton** fejezet-beosztásával a XIII. század elejéről, mely általánosan elfogadottá vált az egész nyugati egyházban. Ezekből a Bibliákból gyakran hiányzott Báruk könyve, szerepelt viszont 3-4 Ezdrás és Manassze imája.

A **Tridenti Zsinat** által kiadott Biblia (1592, **Syxo-Clementina**) a Párizsi Bibliát követi, de természetesen a Tridenti kánon szerint hozza a szent könyveket (3-4 Ezdrás és Manassze imája a függelékekbe kerül). Ezt az egyház által általánosan használt nagy tekintélyű Bibliát hívják a XVI. század óta **Vulgata**-nak.

A **II. Vatikáni Zsinat** az egyház sok alapvető dokumentumát megújította, így megjelent az új Egyházi Törvénykönyv, az új zsolozsmáskönyv, új liturgikus könyvek. Ennek a zsinati megújulásnak egyik igen fontos gyümölcse az új hivatalos bibliakiadás, a **Neovulgata**. A **Sacrosanctum Concilium** (a zsinat liturgiáról szóló konstitúciója) 91. pontjának megfelelően VI. Pál pápa 1965-ben külön bizottságot hozott létre ennek a Bibliának

a kiadására előbb **Augustinus Bea** bíboros, majd **Edward Schick** érsek vezetésével. 1969-ben készült el a zsolttárok fordítása, mely az új zsolozsmáskönyv alapját képezte, 1971-ben az Újszövetség, 1977-ben pedig az Ószövetség. Az időközben az egész világról érkezett visszajelzések, módosítási javaslatok alapján 1979-ben adták ki egy kötetben a Neovulgáta ún. **editio typica**-ját. Ez a Katolikus Eyház jelenlegi hivatalos Bibliája, ezt kell használni a liturgiában, és erre kell alapulnia az egyes népnyelvű bibliafordításoknak is (**Scripturarum Thesaurus** kezdetű Apostoli Konstitúció, mellyel II. János Pál pápa a Neovulgátát promulgálta, 1979. ápr. 25.).

2) A Neovulgáta fordítási elvei

A fordítás kettős alapelvet tartott szem előtt. Egyrészt figyelembe kívánta venni az eddigi latin fordításokat is, elsősorban Szent Jeromos fordításait, hogy így az egyházi hagyomány folytonossága megmaradjon, a tanítóhivatal bibliai idézetei, az egyházatyák bibliamagyarázatai érthetőek legyenek. Amennyiben a Szent Jeromos-féle fordítás vagy a **Vetus Latina** híven tükrözte az eredeti szöveget, az változtatás nélkül megmaradt. Másrészt viszont az új bibliakiadás figyelembe kívánta venni a bibliatudomány időközben végbement fejlődését, a héber nyelv és gondolatvilág, és az eredeti szövegek mélyebb ismeretét is. Az új bibliakiadás héber alapszövege az Ószövetség esetében a **Biblia Hebraica Stuttgartensia** (Stuttgart 1967) volt. Az Újszövetségnél a United Bible Society által kiadott **The Greek New Testament** (ed. K. Aland, M. Black, C. M. Martini, B. Metzger, A. Wickgren, 1966¹), a jelenleg legtekintélyesebb szövegkiadás szolgált vezérfonalul. Ezek mellett az eredeti szöveg más fontos tanúit, a görög fordítást (LXX), a szír fordítást, a kumráni tekercseket (különösen Izajás könyve esetében) is figyelembe vették. Ahol a Szent Jeromos-féle fordítás vagy a régebbi latin fordítások eltértek az eredeti szövegtől, vagy azt kevésbé szerencsésen adták vissza, ott az eredeti szöveg alapján korrigálták őket. Különösen igaz ez az Újszövetségre, főként azokra a részekre, amelyeket Szent Jeromos nem fordított le, s ahol ennek következtében sok homályos vagy kissé helytelen megfogalmazás is

szerepelt az eddigi Vulgátában. Az Újszövetség latin szövegével az új fordítók a lehető legközelebb kívántak kerülni az eredeti görög szöveghez, igen gyakran eltávolodva az eddigi fordítósoktól. Szövegkritikai szempontból az Újszövetség esetében az E. Nestle és K. Aland-féle kiadást követték (*Novum Testamentum Graece*, 1963²⁵), azokat az eseteket kivéve, amikor a K. Aland által (zárójellel) bizonytalannak jelzett szavak vagy mondatok a Vulgátában szerepeltek. Ilyen esetekben ezt a hosszabb szövegváltozatot (zárójel nélkül) hozza a Neovulgáta is (pl. Mk 1,1-nél).

Különös figyelmet szentelt a bizottság a messiási jövendöléseknek, ahol az eddigi latin fordítások igen sok keresztény értelmezést és kiegészítést betoldottak az eredeti szövegbe. Ezeket a betoldásokat kihúzták, hogy így a kinyilatkoztatás fejlődése nyilvánvalóbb legyen. A Neovulgáta megőrizte azokat a semitizmusokat, melyek nem értelemszavaróak, s amelyek a keresztény latinságnak (és több modern nyelvnek is) immár részét képezik (pl. »egek egei«, »énekek éneke«, »Isten, tökéletes az Ő útja«, a gazdag jelentéstartalmú »és«, a megerősítő szóként használt »mert«, a múlt idő használata általános érvényű állításokban, stb.). Törekedtek a szimmetrikus szerkezetek (ún. **chiazmus**-ok) és a gondolatritmus (**parallelismus membrorum**) visszaadására. A neveket illetően törekedtek az egyöntetűsége, előnyben részesítve a leghasználatosabb és a görög fordítást alapul vevő formákat. A versek szá-

mozása az Ószövetségben a hébert követi (ahol van héber szöveg).

Újítás az eddigi Vulgáta-kiadásokkal szemben, hogy Tóbiás és Judit könyve esetében a Szent Jeromos által »egy nap alatt« elkészített s csak hozzátétőleges fordítástól teljesen elszakadva a *Vetus Latina*-t és az eredeti szövegeket alapul véve új fordítás készült. A Zsoltárok könyvéénél továbbra is a *Psalterium Gallicanum* volt a kiindulási pont, de a bizottság igen sok helyen javította az eddig használt szöveget. Sirák fia könyve kapcsán még nem tisztázott, hogy a két görög szövegváltozat, a különböző héber töredékek (a Kairói Genizából, Maszadából, Kumránból), a szír és a latin fordítás közül melyik áll a legközelebb az eredeti szöveghez. A latin szöveget alapul véve az eltéréseknél itt esetenként döntött a bizottság a különböző szövegváltozatok között.

A Neovulgáta így egy (ökumenikus alapon összehívott) szakbizottság évtizedes munkájának és a világegyházból érkező visszajelzéseknek eredményeként »egyfajta alap, melyre az igen szeretett klérus biblikus tanulmányai is támaszkodhatnak, főként ott, ahol nincsenek megfelelő szakkönyvtárak és a megfelelő tanulmányok elvégzése több akadályba ütközik.« (Allocutio, 1977. dec. 22.; Osservatore Romano, 1977. dec. 23.). Igen szerencsés ötvözete a katolikus bibliafordítás legjobb hagyományának és a modern bibliatudományak.

A Szent Jeromos Bibliatársulat gondozásában kiadásra kerülő új katolikus Biblia, a Káldi-Neovulgáta bibliafordítás ugyanezekkel az irányelvekkel készül. Magyar alapszöveggként az eddigi legjobban sikerült katolikus bibliafordítást, a **Káldi**-féle szöveget veszi alapul. Ezen a Vulgátát igen pontosan követő és szép, veretes magyarsággal megírt szövegen csak akkor változtat, ha az az eredeti szövegektől eltér, vagy azokat helytelenül értelmezi, mindig szem előtt tartva a Neovulgáta szövegét, illetve azokban az esetekben, amikor a magyar nyelv időközbeni fejlődése ezt megkívánja. Az új katolikus Biblia ezzel beáll a magyar bibliafordítások legjobb hagyományába, egyúttal azonban a modern bibliakutatás eredményeit is figyelembe veszi.

Gyürki László

A magyar bibliafordítások története

3. Kolostori bibliafordítások

Szent Benedek regulája szerint a szerzetesházak ebédidőben és magán olvasmányokban elsősorban a Szentírást olvasták. A magyar kolostorokban is nagy számmal éltek férfi és női szerzetesek, akik latinul nem értettek, s csak nemzeti nyelven hallgatták a szentírási szakaszokat. Nem ismerjük a szemelvényes magyar bibliafordítás keletkezésének korát, de biztosan nagyon régi. A középkori magyar kódexanyagának több mint 99 százaléka elpusztult, a megmaradt kevesebb, mint egy százalékból és a töredékes forrásanyagból minden következtetés lehetetlen. Lássunk néhányat ezek közül.

»Bertalan pap Bereg vármegye Halábor faluból nemzett: ez zsolárt irta ziletés után ezerötszáznyolc esztendőben.« A Döbrentei kódexben mutatkozik be így a fordító, aki összeírta a vasár- és ünnepnap-i szentmisék magyar nyelven felolvasott újszövetségi részeit. Halábor a Tisza jobb partján, Szatmárcsekétől nem messze, északkeleti irányban található (ma Ukrajnához tartozik). A zsoltaók mellett szerepel a könyvben az Énekek éneke, Jób könyvének néhány része, Jézus szenvedéstörténete és több részlet az evangéliumokból. Nagyszerű magyarsággal, színes, gördülékeny stílusban fordította le ezeket a könyveket. A szövegek nem azonosak a Bécsi, a Münchener és az Apór kódexben található szövegekkel. Ez bizonyítja, hogy ekkor már létezett vagy egy teljes magyar nyelvű Újszövetség, vagy az Újszövetségnek a szentmisében felolvasott részeinek fordítása. Ilyen gyűjteményt másolt Halábori Bertalan.

Ránk maradt néhány szöveg az ún. **beginák számára készült fordításokból** is. A beginák a középkorban olyan jámbor nők voltak, akik nem tettek szerzetesi fogadalmat, de kolostori közösségben éltek egy-egy templom vagy kórház körül; betegápolással, jótékonykodással foglalkoztak. Amint látjuk, ez félig szerzetesi, félig világi közösség volt. A magyarországi beginák számára több kódex készült, amelyekben bibliafordítás-részleteket találunk.

A **Festetich kódex** 208 leveles, hártyára írt könyv, amely 1493 körül készült Kinizsiné Magyar Benigna asszony számára. Kinizsi Pál alapította a nagyvázsonyi pálos kolostort. Itt készült ez a kézirat, amely a középkorból ránkmaradt gazdagon díszített könyv.

A **Czech kódex** 98 leveles, pergamen kézirat, amelyet valamelyik nagyvázsonyi pálos szerzetes másolt 1513-ban Kinizsi Pálné Magyar Benigna számára. (»Ez könyvet írta F.M. Vásonban« - olvassuk a 180. oldalon.)

A **Keszthelyi kódex** 226 leveles papiros kézirat. Himnuszok, zsoltárok és imádságok találhatóak benne. Velikei Gergely készítette Lékán (Vas m.) 1522-ben.

A **Székelyudvarhelyi kódexben** találjuk az első név szerint ismert bibliafordítónkat, aki megnevezi magát: Nyujtódi András székelyföldi ferences szerzetes a hugának, Nyujtódi Judit ferencesrendi apácának fordította le Judit könyvét. »Ez a könyv szüleány Judit asszonyé... Íme, azért én szerető hugom, Nyujtódi Judit: az te neveden való szent asszonynak könyve, melyet én, az te szegény bátyád, Nyujtódi Fráter András megirtam az diáki bötüröl ez magyar nyelvre az tehozzád való atyafiságos szeretetnek miatta meggyőzöttetvén. És hogy ne lennél az te celládban az te szenteknek könyve nélkül, de vallanád ezt te lelkednek vigasztalására. Ne nézzed kedég, szerető hugom, az irásnak az ő paraszt voltát, hanem az ő igaz értelmét, kiben hamisat nem lelsz.«

Fráter András huga a székelyföldi Tövis városkában volt szerzetesnő.

4. A Jordánszky Kódex névtelen fordítója

Az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár 194 levélből álló kódexe az első országosan ismert, elterjedt részleges bibliafordításunk. 1984-ben faksimile kiadásban is megjelent Csapodi Csaba tanulmányával. Elterjedése óta, az 1520-as évektől a legtöbb magyar nyelvű vallásos írás nagyobb részét ebből a fordításból meríti. Keletkezéséről semmit sem tudunk. Csak annyi bizonyos, hogy Magyarországon az Alsó-Dráva vidékén készült. A nyelvjárás alapján nem lehet meghatározni, mert a fordító vagy másoló saját, eredeti nyelvjárási területétől távol is élhetett. A másolás valószínűleg Budán történt, talán-talán a margitszigeti domonkos apácák számára. A készítés idejéről két helyen is ol-

vashatunk. Az Ószövetség végén: »Ez [itt] vagyion a bíráknak írásoknak való kenyőnek végezeti, minére [minőre] mi idvességünkre szükség Szent Dorottya asszony napján, ezer ötszáz tizen kilenc esztendőben 1519«. A másik bejegyzés Szent János evangéliumának végén olvasható: »Ett vége vagyion Szent János evangéliumának és mind az négy evangélistának evangéliomoknak, adventnek első szerdáján, azon eszetendőben, mikoron Krisztus születésének fogván írának ezer öt száz tizen hatod esztendőben.«

Előbb találjuk a kötetben az 1519-es évet és később az 1516-os évet. A fordító előbb az Újszövetség lefordításához fogott, később az ószövetségi hét könyv fordításához. A fordító föltétlenül papi ember volt, mégpedig a Biblia szövegének helyenként igen nehezen érthető volta miatt teológiailag jól képzett és latinul jól tudó, de a magyar nyelv szó-készletével is fölényes biztonsággal élő szerzetes – írja Csapodi Csaba tanulmányában (9.o.). Nem teljes fordítás: az ószövetségi részből az első hét könyvet, az Újszövetségből viszont Pál levelei kivételével (csak a Zsidókhoz írt levél szerepel) minden könyvet lefordított. Úgy látszik, nem érzett magában erőt a teljes fordításhoz, vagy talán azt gondolta, hogy azzal, amit lefordított, bőséges olvasmányt nyújtott annak a közösségnek, amelynek számára dolgozott.

Saját vallomása szerint sokszor nehezen birkózott meg a nehézségekkel, ezért egy-két fejezetet el is hagyott. A Kivonulás könyve 25. fejezetének végén ezt találjuk: »Ett két kapitolum heán vagyion, mi módon és mi szerint mondotta az Uristen szerezni az nagyobb tabernákulomot, avagy az Isten sátorát és minden szerszámával, hozzája tartozóval és benne valókkal, kinek értelme és magyarsága semmiképpen én elmémbe nem fér, de egyebtől sem érthetöm.«

Csupán megjegyezzük, hogy a Jordánszky kódex bibliafordítását hosszú ideig Báthory László pálos szerzetes művének tekintették¹

5. A »Néma barát« fordítása

Meg kell emlékezni a legterjedelmesebb magyar legendagyűjteményről is, amely a vásár- és ünnepnapi szakaszokat is magába foglal-

¹ Vö. JerFüz 25., 28.o. Nincs azonban semmi elfogadható érv, amely ezt a véleményt támogatná. A Jordánszky kódexben lévő fordításnak igen nagy hatása volt a későbbi fordításokra is. Az újabb kutatások szerint hatása Pesti Gábor és Sylvester János Újszövetség-fordításában is kimutatható.

ja, s így nemcsak a szépirodalomnak, hanem a bibliafordításnak is emléke. Ez az Érdy vagy Nagyszombati Kódex, amelyet a városlődi karthauzi kolostor valamelyik néma barátja másolt.

A latin nyelvű bevezetőben elmondja szándékát, hogy a reformáció elleni küzdelem jegyében írta művét: »...az egész küzdő anyaszentegyház üdvösséges épülésére népnyelven való alkotással új lelki táplálékot kívánok [nyújtani]. Erre több laikus testvér és különböző rendbeli apácák jogos igénye és kegyes biztatása ösztönzött. Köztük küzd az én édestestvérem maga is, Krisztusnak szentelve, szent fátýol alatt... De leginkább mégis azért, mert forrong és szinte egész Európát megrontja a hitszegés és a veszedelmes lutheri eretnokség, amely legújabbban, ó jaj, a kiválasztott magyar nép elpusztítására és elvesztésére tört. Azt a csekély erőt, amit ugyan a természet megadott, de az anyai könyörületeség példájára, Isten házáért és az egykor a Boldogasszonynak ajánlott országért.« (A néma barát megszólal, Magvető, Bp. 1985. 9-11.o.)

A néma barátról csak annyit tudunk, hogy ő volt a városlődi karthauzi kolostor gazdasági ügyeinek a vezetője. Érdekes vonás fordításában, hogy latin nyelvű előszót is írt. Magyar előszava az első magyar nyelven írt előszó a középkor végéről. Középkori vonás benne a névtelenség, a munka érdemének magától való elhárítása, újkori vonás pedig az előszó-írás és az anyanyelv iránti odaadó figyelem.

6. Báthory László elveszett bibliafordítása

Gyöngyösi Gergely a magyar alapítású pálos szerzet rendfőnöke volt 1520-1522 között. Krónikájában, amelyet 1525-ben állított össze, ezeket írja: »Nem mellőzhetjük azt sem, hogy a nevezett László testvér az egész Bibliát és sok szentnek az életét megírta magyarul.«

Báthory László a Nyírbátorhoz közeli Nyírcsászári faluban született, és mint falusi iskolamester működött. Majd elhagyva a világot, belépett a pálosok rendjébe. A pálosok Európa-szerte híres kolostora és temploma Budaszentlőrincen állt a János-hegy és a Nagyhárshegy közötti hágón. Korabeli olasz mester remekműve volt mindkettő. Ide jártak nagygyűlésre a világ különböző országaiban működő kolostorok szerzetesei, és ide jártak pihenni kétszáz éven át a királyok is: Károly Róbert, Nagy Lajos, Zsigmond és Mátyás király.

Ebben a kolostorban élt a szentéletű és nagy műveltségű Báthory László. Mivel elmélyülten akart dolgozni, elhagyta a kolostort, és a Nagyhárshegy tetején lévő kis barlangba húzódott vissza. Itt remeteskedett húsz esztendeig 1437-1457-ig, s ezalatt fordította le a teljes Bibliát. A barlangban való bibliafordítás Báthory Lászlónak életébe került. A vezekléstől, böjtöléstől elgyengülve tért vissza a kolostorba, s »ugyanott elérte életének utolsó napját, melyen még misét mondott, azután eltemették.«

Gyöngyösi Gergely szövegének alaposabb tanulmányozásából kintűnik, hogy Báthory László nem fordítást, hanem magyarázatot készített a Bibliához. Mezey László így értelmezi a »conscriptit« szót. Természetes, hogy ha magyarázta a Bibliát, akkor kellett lenni magyar fordításnak. Ezt a magyarázatot Mátyás király annyira becsülte, hogy könyvtárába soroltatta. Gyöngyösi Gergely szerint tehát az egyetlen magyar alapítású szerzetnek, a pálosok rendjének egy tagja fordította le a Bibliát magyar nyelvre. A hűvösvölgyi erdőben az úttörővasút végállomása felé a meredek hegyoldalban található ez a barlang, amelyben a hagyomány szerint a szentéletű szerzetes a fordítást végezte. A helyet márványtábla jelöli.

Sajnos, Báthory László fordítása – vagy bibliamagyarázata – éppen úgy, mint Tamás és Bálint pap fordítása, nem maradt ránk. Csupán Gyöngyösi Gergely krónikájában találunk a magyarázatból néhány mondatot latin nyelven. Ez magyarul így hangzik: »Kedveseim, készítétek föl szíveteket a küzdelemre, és mindenben jövevénynek tekintétek magatokat a földön. Nézzétek csak az idő változékonyságát és a világ bizonytalanságát. Mert aki elad, olyan, mint aki menekül, és aki vesz, mintha attól félne, hogy tönkremegy. Aki kereskedik, mintha nem nyerne, aki épít, mintha nem szándékozna benne lakni, aki vet, mintha nem aratna, és így aki szőlőt metsz, mintha nem akarna szüretelni, akik házasodnak, mintha özvegyek volnának.« (Gyöngyösi Gergely, Arcok a magyar középkorból. Szépirodalmi Könyvkiadó. 1983., 138.o.). Sajnáljuk, hogy egy szentéletű tudós férfi áldozatos munkája elveszett számunkra, mint sok más értékünk is.

OLVASÓINK KÉRDEZIK

A kérdésekre Keresztes Pál teológiai tanár válaszol.

Kérdés: A Jel 13,9-10 láthatóan nem illeszkedik környezetébe. Mi a szerepe? – Emellett az utolsó mondat értelme nem világos. Hasonló a helyzet a Jel 14,12-vel is. (Az utóbbit úgy érthetnénk, hogy a szentek állhatatosságának alapja a gonoszok bűnhődése, amit az előző versek leírnak; ez az értelem nem látszik helyesnek.) Hogy értendők ezek a részek?

Válasz: A Jer 15,2 vége egybecseng a 9. verssel: „...és akit fogságra szántam, fogságba kerül”. Ez a prófétai szóhasználat vezet be a verset. A lényeg: bátran vállalni az üldözés rizikóját, hűségesen és állhatatosan kitartani a hitben, sőt még a haláltól sem félni. Ez az orákulumszerű mondás simul hozzá a Jeremiás-szöveg megváltoztathatatlan tünő büntető ítéletéhez... Ugyanez szerepel a Jer 43,11-ben is: Azért jön, hogy megverje Egyiptomot... Aki fogságra van rendelve, azt fogsággal...” A hívő emberek mindebben Isten döntését ismerhetik fel. A szenvedésben való kitartás, amit a 10. vers követel, kizárja az akkori állammal szembeni aktív ellenállást, illetve küzdelmet.

Kérdés: 1 Kor 14,22-25 mondanivalója nem teljesen világos: a 23-25.vers éppen ellentétes a 22.versben leírt megállapítással. (A 22. szerint a nyelveken szólásnak a hitetleneket kellene meggyőznie, míg a prófétálás a már hívőkhöz szól.) Hogy értendők ezek a versek?

Válasz: A 21. és a 22. versek folytatása kissé nehezen érthető. Pál szavai Izajás szövegére támaszkodnak, de megfogalmazása sem a héber, sem a hivatalos görög szövegnek nem felel meg a Szeptuaginta szerint. Ez nyilván ez egy másik görög fordítás. Úgy tűnik, hogy itt Izajás eredetileg az asszír hódítók idegen nyelvére gondol.

Mindez keresztény körökbe átvive jelentheti a nem keresztények előtt elidegenítő hatással bíró pünkösdi tapasztalatot. Ezt próbálja Pál

Kérdezz-Felelek

magyarázni. Egyébként is a 14. fejezetben az apostol kritikusan szól a keresztény közösségről. A nyelveken való beszéd a hitetleneket nem vezeti el a hitre. Ennek nem a hitetlenek az okai, hanem azok a korintusiak a hibásak, akik olyan mértéktelenül eltúlozzák azt, és nem akarnak engedni a negyvennyolcból a nyelveken való beszéd kérdésében.

Első látásra nehéz a 22. vers. Akkor válik világossá, ha felismerjük, hogy a 22a vers a 23. versre, a 22b pedig eleve a 24. versre utal. A nyelveken való beszéd azt eredményezheti, hogy a hitetlenek kitartanak hitetlenségükben. Ezzel szemben a prófétai beszéd hitet ébreszthet, és meg is erősítheti azt. Ezt szemlélteti Szent Pál egy olyan konkrét esettel, ami gyakran előfordult a korai gyülekezetekben: belép egy idegen az istentiszteletre. Erre egyébként volt példa a zsinagógák közösségében is, mely nyitva állt a pogányok előtt.

Budapest – Biblikus professzorok értekezlete A magyar katolikus biblikus tanárok 1996. nov. 4-én megtartották ezévi második szakmai értekezletüket a Szent Jeromos Bibliatársulat budapesti helyiségeiben. Az értekezlet témája az »új szövetség« kérdésköre volt. A vitaindító előadásokat Czigliányi Zsolt, Kocsis Imre és Rózsa Huba tartották. A téma többirányú bemutatása és megvitatása mellett egyéb aktuális szakmai kérdéseket is megbeszéltek.

A biblikus tanárok következő értekezlete Húsvét hetében lesz (1997. ápr. 3. csütörtök), témája: parabolák a Szentírásban.

HÍREK, INFORMÁCIÓK

Lapunk 19.számában már említettük a mai **Bét-Seán város** közelében folyó ásátásokat. Ezek azóta jelentős eredményeket hoztak, s a feltárt romok nagy élményt jelentenek a látogatóknak. Először a filiszteusok Bét-Sán városának ősi falai váltak láthatóvá, s ezeken belül annak a két templomnak a maradványai, amelyeket Saul halálával kapcsolatban a Biblia is megemlít (1 Sám 31,10 és 1 Krón 10,10). Ez után tárták fel a római és bizánci korban gazdag Szküthopolisz romjait, köztük a 7000 személy befogadására alkalmas színház, a piactér, a bazaltkövezésű egyenes főutak, üzletsorok, egy bordélyház és a piac közelében egy nyilvános WC maradványait (márvány »üldökkel« és folyóvizet öblítéssel). Találtak fürdőket mozaikpadlóval, díszes ivókutakat, s egy római templomot, amely valószínűleg Dionysius tiszteletére épült. A viszonylag sok emlék annak köszönhető, hogy Szküthopolisz 749-ben egy földrendezés alkalmával dönt romba, s azóta a területet nem használták.

(Holyland, 1996.márc.-ápr.)

A »Bibelreport« adatai szerint a világ kb. 6000 nyelve közül eddig **349 nyelvre** fordították le a teljes Szentírást és 841 további nyelvre az Újszövetséget. A Biblia Világszövetség **1995-ben 17,7 millió teljes Szentírást** és 11,2 millió Újszövetséget adott el ill. ajándékozott. (A teljes Bibliából Kínában 2 millió, az USA-ban 1,9 millió, Braziliában

1,8 millió, Koreában 1,2 millió jutott az emberek kezébe.)

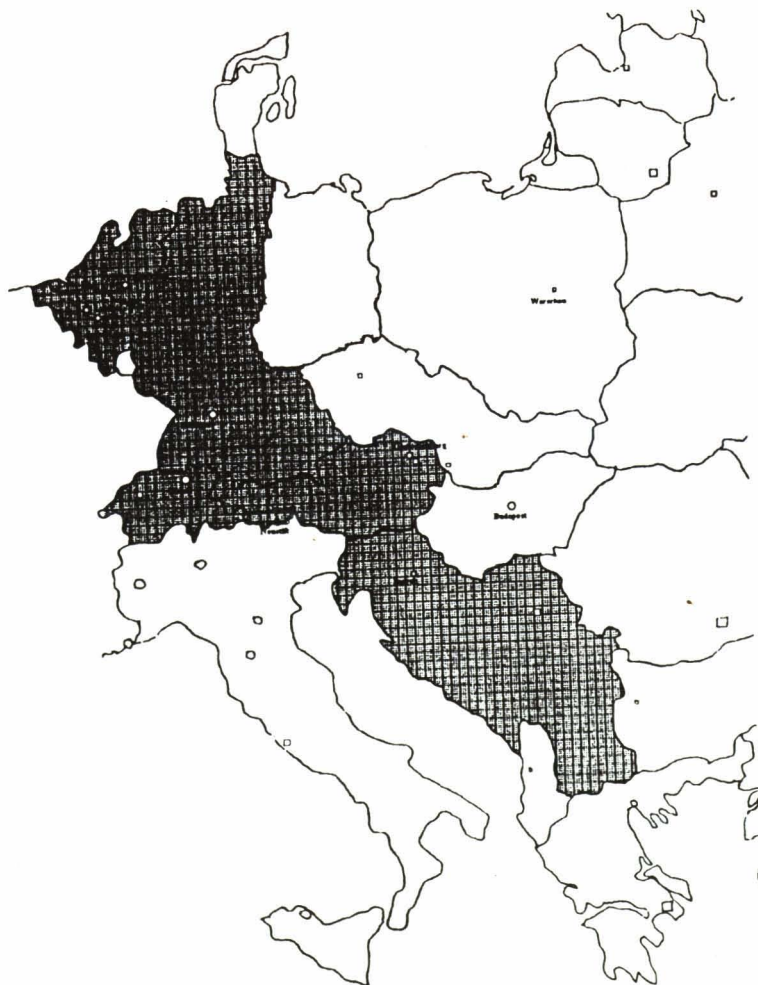
(Bibelreport 2/1996)

Kalocsa – A millicentenárium alkalmából a kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár bibliatörténeti kiállítást rendezett. Kódexek, ősnymotványok, régi magyar bibliafordítások voltak láthatók szeptember 3-tól 7-ig Kalocsán a Művelődési Házban. A kiállításhoz kapcsolódóan Bibliák Kalocsán címmel rövid ismertető jelent meg a Főszékesegyházi Könyvtár gondozásában. E könyvecske gazdag biblia- és művelődéstörténeti utalásai, valamint képanyaga jól hasznosítható a hitoktatásban. Ára 280,- Ft. Megrendelhető a Főszékesegyházi Könyvtárban. (A Kalocsa-Kecskeméti főegyházmegye körleveléből)

Lengyelországban a mai nyelvhasználatnak megfelelően átdolgozták a liturgiában és az oktatásban használt, először 1966-ban megjelent Szentírás-fordítást. Dolgoznak az ökumenikus fordításon; ebből eddig a Máté-evangélium készült el. A Szent Pál Kiadó 50 biblikus szakértőt bízott meg egy olyan, teljesen új fordítás és bőséges magyarázó jegyzet elkészítésével, amely a tizenéves fiatalok számára is könnyen érthető. Kasub nyelvre is fordítanak újabb Szentírás-részeket; ezen a mintegy félmillió ember által beszélt szláv nyelven ma csak az Újszövetség áll rendelkezésre.

(Bibel und Liturgie, 3/1996)

Bibliatársulatok Középeurópában
1989-ben:

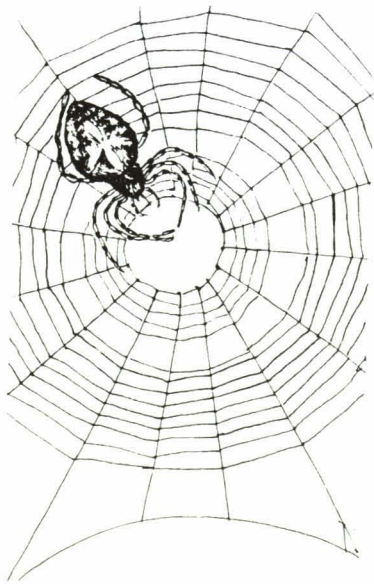
Bibliatársulatok Középeurópában
jelenleg:

Karácsonyi legendák

A keresztespók – Amikor Heródes katonái a Kisjézust halálra keresték, a Szent Család egy barlangba rejtőzött előlük. Mihelyt bementek, a pók hálót font a barlang bejáratára. Nem sokára odaértek a barlanghoz az üldözők. Az egyik katona odament a bejáratához és így szólt: »Itt biztosan nincsenek, mert a pók behálózta, befonta a bejáratot.«

Akkor a Kisjézus az ujjával keresztet rajzolt a pókra, azért van a keresztespók. Ezért nem szabad agyonütni a keresztespókot.

A szomorúfüzfa – Másnap a Boldogságos Szűz Mária Szent Fiával odaért a fűzfához. Már nem messze voltak Heródes katonái, ezért a Boldogságos Szűz Mária azt mondta a fának: »Te fűzfa! Hajolj le az ágaiddal, hogy engem és Szent Fiamat meg ne találjanak Heródes katonái!«

Akkor a fűzfa lehajolt, és elrejtette ágaival Szűz Máriát és a Kisjézust. Azóta van szomorúfüzfa, azelőtt az ágai nem voltak meghajolva. Akkor szomorodott el, mert attól félt, hogy megtalálják a Kisjézust és összedarabolják. Az ága is akkor lett olyan sűrű. Heródes katonái el is mentek mellette, nem látták meg a Kisjézust.

*A Parasztbiblia nyomán
(Gondolat, 1985)*

*Minden kedves Tagtársunknak, Jótévőnknek és Olvasónknak
Boldog Karácsonyt kívánunk!*

A Bibliaközpont munkatársai és a Szerkesztőség nevében:

Tarjányi Béla ügyvezető elnök

TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL

A **budapesti Jeromos-esték** keretében nov.13-án **Székely János** plébánoshelyettes arról beszélt, hogy Jézusnak a »nyolc boldogságról« mondott beszéde (Mt 5) voltaképpen Isten országa örömhírének meghirdetése. Dec. 11-én **Gaál Endre** professzor »A diákonus Szent Pál leveleiben« c.érdekes előadását hallgathattuk meg.

A **következő előadások** a Bibliaközpontban (mindig este 6-kor): jan. 8-án **Erdő Péter** professzor, dékán: *A Szentírás mint az egyház jog forrása*; febr. 12-én **Ladocsi Gáspár** püspök: *Apokrifek az ókeresztény egyházak kánonjaiban*; márc. 12-én **Kránitz Mihály** professzor: *Evangélium és Isten országa*.

A **Kaposvári** Egyházmegye és a Szent Jeromos Bibliatársulat júliusban **Biblia-tábort** rendezett Gyékényesen. Egy tóparti campingben 23 résztvevő számára volt hely, de napközben a környékről bejárókkal együtt 30-35 volt a létszám. A megbeszélte téma: »A győzelem és bukás törvényszerűségei az emberi életben bibliai szemelyeken keresztül«. Előadók: **Kocsi György, Tarjányi Béla, Marics József, Szalai Jeremiás, Balás Béla megyéspüspök, Smidéliusz Zoltán, Péteri Pál**. A résztvevők egyéni feladata volt két személy életének feldolgozása: az Ószövetségből Józsefé, az Újszövetségből Júdásé. Ebéd után kirándulás és fürdés szolgálta a felfrissülést. A szervezés és táborvezetés **Bicsár László** koordinátor atya, továbbá **Lukácsi Géza** és **Maczkó Gyula** atyák, valamint **Billege Edit** és **Györkös Erzsébet** hitoktatók érdeme.

A **Váci Egyházmegyében** immár hagyományossá vált **Jeromos Napot 1997. febr. 8-án** tartják Vácott a Galamb utcai Oktatási Központban. Program: 9.45-kor **Keszthelyi Ferenc megyéspüspök** megnyitó előadása; ezt követően **Tarjányi Béla** előadásai (a szentíráskutatás tudományos módszerei – a közösségi bibliaolvasás formái); 11.30-kor **Vágvölgyi Éva** (elmélkedés); 13-tól az egyházmegyei **bibliaközösségek bemutatkozása** (moderátorok: Székely István, Vágvölgyi Éva); 15-kor püspöki szentmise. *Mindenkit szeretettel várunk!*

Hogy olcsón Bibliát adhassunk fiataljaink kezébe, a Szent Jeromos Bibliatársulat **Pécsi Egyházmegyei** Központja **jótekonysági hangversenyt** rendezett a Pécsi Székesegyházban 1996. nov. 15-én este 6 órakor. A rendezvény védnöke **Mayer Mihály megyéspüspök** úr volt. Közreműködtek: **Maros Éva** (hárfa), **Geiger György** (trombita), a **Bárdos Lajos Kórus**, a **Kolping Gyermekkar**, a **Művészeti Szakközépiskola Leánykara**, a **Művészeti Szakközépiskola Gitárzenekara**, valamint a **Belvárosi Templom Jubilate Kórusa**. A műsort vezette: **Dobos László**. Ezúton is szeretnénk köszönetet mondani a közreműködő művészeknek és karoknak, a műsorvezetőnek, **Cziglányi Zsolt** biblikus **professzor** koordinátorunknak és Járominé **Zárai Györgyi** munkatársunknak, mindenekelőtt pedig a rendezvény védnökének, **Mayer Mihály** megyéspüspök úrnak.

Társulatunk **pécsi összejövetelei** (a Szent István téri Zárdatemplom hittantermében): felnőtteknek minden hó 3. hétfőjén 18 órakor, ifjúsági bibliaóra minden hétfőn 17 órakor.

Társulatunk **Győregyházmegyei** csoportjai **Wolf Pál Péter** atya vezetésével a szeptemberi összejöveteleken a *Szentatya beszédét* hallgatták magnófelvételtől (Boldog az a nép, amelynek az Úr az Istene), s ennek alapján tekintették át az Oszövetséget. Októberben a szentolvasó titkairól elmélkedtek bibliai szemmel. Novemberben a közelgő 3 szent év megünnepléséről és abban a Szentírás szerepéről volt szó. A **Szentírás vasárnapját** idén **Kapuvárott** ünnepelték a Páli Szent Vince Katolikus Iskolában, gazdag programmal (bibliai vetélkedő, szavalatok, ének, zene, Társulatunk életének bemutatása videón, ünnepi szentmise, a gyermekrajz-kiállítás megnyitása).

A Szent Jeromos Bibliatársulat győri egyházmegyei csoportja, valamint a mosonmagyaróvári Piarista Általános Iskola és Gimnázium **rajzpályázatot hirdet**. Témája: **Találkozások a Bibliában**. A cél, hogy a gyerekek a Szentírás egyes részeit jobban megismerjék, és az egyházművészet iránti érdeklődésüket növeljék. A tárgy szabadon választható, de néhány ötletet adunk segítségül: Ter 33,1-11; Ter 44,15-34; 1 Sám 24,1-23; Mt 14,22-33; Lk 17,11-19; Jn 3,1-3. A pályamű bármilyen technikával készíthető, de mérete ne legyen A2-nél nagyobb; kérjük paszpartúra feldolgozni. Beadási határidő: 1997. márc. 18. A beküldött alkotásokat májusban kiállításon mutatjuk be. Kategóriák: I. 6-10 éves korúak; II. 10-14 éves korúak; III. 14-18 éves korúak. Mindhárom kategóriában az első 3 helyezett díjat, az első 10 helyezett emléklapot kap. A legjobbak meghívást kapnak a nyári hansági- geti festőtáborba is. A pályamunka hátoldalán kérjük feltüntetni a mű címét (vagy a bibliai utalást), a készítő nevét, korcsoportját, iskolája nevét és címét. Az alkotásokat a mosonmagyaróvári Piarista Általános Iskola és Gimnázium címére kérjük elküldeni: 9200 Mosonmagyaróvár, Fő u.4. (A beküldött pályamunkákat nem áll módunkban visszaküldeni!)

K ü l f ö l d – Örömmel számolhatunk be arról, hogy – fáradozásaink nyomán – a külföldön élő magyar katolikusok körében is egyre több helyen és formában bontakozni kezd a biblikus apostolkodás. Előző alkalommal már beszámoltunk arról, hogy **Kárpátaljáról** nyolc hitoktató vett részt sátoraljaújhelyi bibliaapostolképző szemináriumunkon **Majnek Antal ofm püspök** atya vezetésével. Velük továbbra is igyekszünk tartani a kapcsolatot, és amiben lehet, a segítségükre lenni. **Erdélyben Nagy József** gyulafehérvári biblikus **professzor** és munkatársai eredményesen fáradoznak a bibliaapostolkodás terén. Az erdélyi Katolikus Magyar Bibliatársulat tagjai jún. 23-26. között **négynapos találkozó** keretében mélyítették el Szentírás iránti szeretetüket. Különböző helységekből számos **új bibliakör** alakult és működik (Marosvásárhely, Nagyvárad, Szalonta, Kölesd, Székelyudvarhely stb.). Nagy József atya rendszeresen tart továbbképzéseket szeminaristáknak, kisseminaristáknak, hitoktatóknak. – A **Vajdaságban** – tavalyi domaszéki bibliaapostolképző szemináriumunk folytatásaként – rendszeres összejövete-

leket tartanak a formálódó Bibliatársulat leendő tagjai és munkatársai. **Szent Jeromos ünnepe** kapcsán Csókán biblikus napot tartottak élménybeszámolókkal, Szt. Jeromos életének ismertetésével, biblikus előadásokkal. Reméljük, hogy a vajdasági résztvevők számára rendezett újabb bibliaapostolképző szemínáriumunk (Leányfalu, dec. 13-15) további segítséget fog jelenteni ígéretes kezdeményezéseikhez.

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten [az év páros péntekain du. 5-6-ig a Bibliaközpontban] **imaórát** tart, hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imába foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótévőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába. **A szentségimádások időpontja és az elmélkedések témája** 1997. januártól ápriliséig: jan. 10: Mt 3,1-12; jan. 24: Mt 3,13-17; febr. 7: Mt 4,1-11; febr. 21: Mt 4,23-25; márc. 7: Mt 5,3-12; márc. 21: Mt 5,13-16; ápr. 4: Mt 28,1-10 (Feltámadás!); ápr. 18: Mt 5,17-20. – A közös ima erejét Társulatunk életében kézzelfoghatóan tapasztaljuk. Az alakulás óta eltelt idő alatt óvatos reményeinket messze túlhaladva sok segítséget kaptunk, és sok mindent tehattünk a Szentírás-központú keresztény élet terjedése, fejlődése érdekében.

Az a támogató együttműködés, amely megnyilvánul Társulatunk Tagjai és füzetünk Olvasói részéről levelek, javaslatok, kritikák, kétkézi segítség, ima, tagdíj, adomány és még sok más formában, igen nagy örömmel tölt el, és ezúton is szeretném mindezt a magam és mindannyiunk nevében ismételten szívből megköszönni!

Könyvszolgálatunkból: Mózes Gy.: **Bibliaórák 2 – Östörténet** (Párkány), 460 Ft; Rózsa H.: **Az Ószövetség keletkezése I-II.** (Szt.I.) 770 ill. 1100 Ft; H. Schlier: **Jézus Krisztus feltámadása** (Jel), 248 Ft; John testvér, Taizé: **Zarándok Isten,** (Agapé, ford. Thorday Attila), 480 Ft; **Hegyek a Bibliában** [Oktatói segédanyag makett formájában a Szentírás 6 hegyéről] (Parakletos, 1994.) 308,- Ft; **Makettcsomag »A«** és **»B«** [20 ill. 13 bibliai témájú kézimunka gyerekeknek egyéni és közösségi barkácsoláshoz] (Parakletos, 1995-96), 314,- ill. 240,- Ft.

**Z S E B B I B L I A –
K E D V E Z M É N Y E S Á R O N !**

A Szent Jeromos Bibliatársulat Szöveggondozó Bizottsága által készített Káldi-Neovulgáta revideált bibliafordítás kiadásának előkészületei jól haladnak (jelenleg a magyarázatok készülnek). Előreláthatólag Húsvét táján jelenik meg a teljes katolikus Biblia egy kötetben, a jelenleginél jóval kisebb méretben. Szeretnénk lényegesen kedvezőbb áron terjeszteni, de ehhez sokak támogatására lenne szükségünk!

KÖNYVAJÁNLATUNK:

- ✘ **Ó- és Újszövetségi szentírás** (Sz.I.T.) Ára: 1.800,- Ft
- ✘ Békés-D.: **Újszövetségi szentírás** (Bencés, 1996), 392,- Ft
- ✘ Tarjányi Béla: **ÚJSZÖVETSÉGI ALAPISMERETEK 1-2.** kötet (Szt. Jeromos Bibliatársulat, 1996.) Ára kötetenként: 290,- Ft
- ✘ A. Hecht, **Közös utunk a Bibliához** – A közösségi bibliaolvasás formái, módszerei (Szt. J. Bt.) Ára: 200,- Ft.
- ✘ W. Radl, **Galata levél, STUTTGARTI KISKOMMENTÁR 9,** (Szt. J. Bt.) Ára: 230,- Ft
- ✘ B. Mayer, **Filippi és Filemon-levél, STUTTGARTI KISKOMMENTÁR 11,** (Szt. J. Bt.) Ára: 240,- Ft
- ✘ Otto Knoch, **1. és 2. Tesszaloniki levél, STUTTGARTI KISKOMMENTÁR 12,** (Szt. J. Bt.) Ára: 220,- Ft
- ✘ Pollák-Kaim, **Héber-magyar szótár** (reprint), Ára: 1400,- Ft
- ✘ Vágvolgyi Éva, **Az aranyvirág** – mesék kicsiknek és nagyoknak (Szt. J. Bt. 1992). Ára: 180,- Ft

Isten Szava

Éves hozzájárulás (postaköltséggel): 400 Ft

A Csend

*Hallgatás és csend.
Csend és hallgatás.
Hallgatni kevés, ha
Belül nincs csend,
Semmit nem ér az egész.
De ahhoz, hogy
Csend legyen belül,
Először el kell hallgatni.
Első lépés a hallgatás,
Aztán a lassú, belső
Elcsendesülés és a csend.
Ebben a belső csendben
Hangzik el a Szó, az Ige.*

Havva

örökre megmarad
